

PROGRAM KULTURE MESTNE OBČINE KRANJ 2021-2025

Foto arhiv ZTKK, Primož Pičulin

Kazalo

1. UVOD	3
2. PREDNOSTI, SLABOSTI, PRILOŽNOSTI IN NEVARNOSTI	6
3. VIZIJA	8
4. POSLANSTVO	8
5. KULTURA JE TEMELJNA VREDNOTA	8
6. NAČELA PROGRAMA KULTURE 2021-2025	8
7. KULTURA V KRIZNIH SITUACIJAH	9
8. STRATEŠKI CILJI IN UKREPI PO POSAMEZNIH PODROČJIH KULTURE	10
8.1. UPRIZORITVENE UMETNOSTI	10
8.2. GLASBENE UMETNOSTI	13
8.3. VIZUALNE UMETNOSTI	16
8.4. FILM	20
8.5. BRALNA PISMENOST	22
9. LJUBITELJSKE KULTURNE DEJAVNOSTI	25
10. PROFESIONALNE NEVLADNE ORGANIZACIJE IN POSAMEZNIKI S PODROČJA KULTURE – NEODVISNI KULTURNI PRODUCENTI	28
11. JAVNI ZAVODI S PODROČJA KULTURE	30
12. VARSTVO KULTURNE DEDIŠČINE	34
13. REZIDENČNI PROSTORI	37
14. SODELOVANJE	38
14.1. KULTURNO-UMETNOSTNA VZGOJA	39
14.2. MLADI V KULTURI	41
14.3. KULTURNI TURIZEM	42
14.4. KULTURA IN ŠPORT	44
14.5. VKLJUČEVANJE PRIPADNIKOV RANLJIVIH SKUPIN IN PROSTOVOLJSTVO	45
15. FINANCIRANJE IZ DRUGIH JAVNIH VIROV (nepovratna sredstva programov EU, programov drugih ministrstev ...)	46
16. DIGITALIZACIJA IN PAMETNE REŠITVE V KULTURI	47
17. MEDNARODNO SODELOVANJE	48
18. INVESTICIJE V KULTURI	50
19. STATISTIKA KULTURNEGA DOGAJANJA	53

1. UVOD

Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 77/07 – uradno prečiščeno besedilo, 56/08, 4/10, 20/11, 111/13, 68/16, 61/17 in 21/18 – ZNOrg) v 14. členu določa, da morajo mestne občine sprejeti program za kulturo. Gre za strateški dokument razvojnega načrtovanja lokalne skupnosti, ki postavi cilje in prioritete kulturne politike.

Pri pripravi Programa kulture 2021-2025 je sodelovala delovna skupina, ki je bila imenovana s sklepom župana št. 610-68/2020-1-40/30/07 v sestavi: Andrej Urbanc - predsednik, Selman Čorović – član, Srečko Štagar – član, Mija Aleš – članica, Uroš Korenčan – član, Maruša Štibelj – članica in Petra Polak – članica in tajnica komisije.

Pri snovanju strateškega načrta so sodelovali vsi javni zavodi s področja kulture v MOK (v nadaljevanju: MOK) (Prešernovo gledališče Kranj, Gorenjski muzej, Mestna knjižnica Kranj, Zavod za turizem in kulturo Kranj, Zavod za varstvo kulturne dediščine, OI Kranj, Zgodovinski arhiv Ljubljana – OE Kranj, Javni sklad RS za kulturne dejavnosti, OI Kranj) ter vse nevladne organizacije (izvajalci programov in projektov s področja kulture). Sodelovali so zaposleni Urada za družbene dejavnosti, ki pokrivajo področje otroškega varstva, izobraževanja, mladine, sociale in zdravstva, ter zaposleni mestne uprave MOK, ki pokrivajo področja, ki se povezujejo s kulturo (Urad za gospodarske dejavnosti in promet – področje turizma, Urad za razvoj, pametno skupnost in projekte – Oddelek za razvoj in pametno skupnost, Kabinet župana – Oddelek za komuniciranje in protokol).

V času snovanja Programa kulture 2021-2025 so se pripravljale tudi strategije na področju turizma, športa in mladih. Pripravljavci strategij smo izkoristili priložnost sodelovanja in povezovanja strateških ukrepov različnih področij prav v času snovanja vseh strategij. Na ta način je nastal pričujoči dokument kot preplet kulture z vsemi ostalimi področji.

Program kulture Mestne občine Kranj 2021-2025 je nastal kot organska nadgradnja dosedanjega Programa kulture v Mestni občini Kranj 2015-2020, pri čemer je bilo potrebno širok nabor ukrepov osmisлити, jih postaviti v kontekst pričakovanj, tako občanstev kot izvajalcev in producentov, ter jih strateško usmeriti v uresničevanje vizije in poslanstva.

Program kulture temelji na načelih raznolikosti umetniških in kulturnih vsebin, dostopnosti kulturnih vsebin vsem prebivalcem in prebivalkam MOK, pravici prebivalcev MOK do udejstvovanja v kulturnem življenju, želji po medinstitucionalnem, medkulturnem in medsektorskem trajnem sodelovanju, vzgoji otrok in mladih kot potencialnih novih ustvarjalcev in odjemalcev kulture in zagotavljanju prostorskih kapacitet za izvajanje kulturnih dejavnosti.

Mesto gorenjske kulture

Kranj je mesto kulture. Mesto gorenjske kulture. MOK se kot ustanoviteljica ponaša s tremi javnimi zavodi na področju kulture, ki izvajajo naloge za celotno regijo in tudi naloge, ki so nacionalnega pomena.

Prešernovo gledališče Kranj je edino profesionalno gledališče na Gorenjskem. Z vsakoletno organizacijo nacionalnega festivala Teden slovenske drame spodbuja nastajanje in uprizarjanje kakovostne slovenske dramatike, kar je nacionalnega pomena.

Gorenjski muzej je osrednja regionalna ustanova za varovanje premične dediščine na področju Gorenjske.

PROGRAM KULTURE MOK 2021-2025 (sprejet na 28. seji Mestnega sveta Mestne občine Kranj, dne 29.9.2021)

Mestna knjižnica Kranj je ena od desetih slovenskih osrednjih območnih knjižnic in velja za eno naj sodobnejših knjižnic v Sloveniji.

Kranj ima zelo razvito ljubiteljsko dejavnost in obsežno produkcijo ljubiteljske kulture. Kulturna društva letno izvedejo programe in projekte, ki si jih ogleda 250.000 obiskovalcev in v katere je vključenih skoraj 13.000 izvajalcev.

MOK sofinancira delovanje in programe ter projekte več kot 50 kulturnim društvom in samozaposlenim v kulturi.

Realizacija Programa kulture v Mestni občini Kranj 2015-2020

Program kulture Mestne občine Kranj 2015-2020 je vseboval 44 ciljev.

V celoti je bilo realiziranih 26 ciljev, in sicer: izboljšanje prostorskih pogojev za glasbeno izobraževanje, zagotavljanje učinkovitega rednega investicijskega vzdrževanja kulturne infrastrukture, zagotavljanje osnovnih pogojev za gledališko dejavnost, povečanje dostopnosti in razširjenosti gledališke produkcije, zagotavljanje osnovnih pogojev za razvoj folklorne in plesne produkcije, razvoj koncertne dejavnosti, razvoj Galerije Prešernovih nagrajencev Kranj, zagotavljanje pogojev za razvoj Gorenjskega muzeja kot osrednje galerijske ustanove na Gorenjskem, zagotavljanje osnovnih pogojev za razvoj produkcije na področju intermedijskih umetnosti, povečanje dostopnosti in ureditev infrastrukture na področju intermedijske umetnosti, zagotavljanje pogojev za nadaljnji razvoj knjižnične dejavnosti, varovanje in prezentacija spomenikov kulturne dediščine, zagotavljanje osnovnih pogojev za redno delovanje kulturnih društev s področja ljubiteljske kulture, razvoj Centra kulturnih dejavnosti kot izvajalca izobraževanj na umetniških področjih, ki so podpovprečno razvita in zastopana, spodbujanje delovanja neodvisnih kulturnih producentov, razvoj umetniškega rezidenčnega centra, vzpostavitev Khislsteina kot razpoznavnega večnamenskega kulturnega prostora, razvoj dejavnosti otroškega stolpa Pungert in stolpa Škrlovec kot profesionalnega centra, razvoj dejavnosti simbolnega stolpa (Vovkovega vrta), razvoj medgeneracijskega središča, razvoj nosilnih prireditev, povezovanje izvajalcev kulturnih dogodkov, oživljanje mestnega jedra s kulturnimi vsebinami, Zavod za turizem in kulturo kot generator razvoja kulture in turizma.

Deloma realiziranih je bilo 16 ciljev: boljša izkoriščenost javne kulturne infrastrukture, izboljšanje prostorskih razmer za delovanje nevladnih organizacij, izboljšanje infrastrukture za potrebe gledališke dejavnosti (ni še vzpostavljenih primernih skladiščnih prostorov in vzpostavljene še ene gledališke dvorane), zagotavljanje osnovnih pogojev za razvoj glasbene produkcije (ni vzpostavljenih prostorov za vadbo skupin, visoka šola za jazz in popularno glasbo ni bila izvedena), zagotavljanje osnovnih pogojev za razvoj vizualnih umetnosti (ateljeji niso vzpostavljeni), vzpostavitev osnovnih pogojev za razvoj filma (ni bila vzpostavljena filmska vzgoja), vzpostavitev sistema kulturne vzgoje (ni skupnega produkta), vzpostavitev pogojev za boljša dostopnost knjižničnih storitev (bibliobusna služba ni bila vzpostavljena), zagotavljanje pogojev za nadaljnji razvoj muzejske dejavnosti (Center za premično dediščino Gorenjske na Savski cesti 34 še ni vzpostavljen), zagotavljanje pogojev za krepitev participacije mladih v kulturi (strategija mladih je v pripravi), razvoj manjkajoče ponudbe turističnih produktov, ki izhajajo iz velikih imen in kulturne dediščine, večja prepoznavnost gorenjske in lokalne zgodovine ter krepitev identitete, izboljšanje prostorskih pogojev za delovanje kulturnih društev, okrepitev mednarodnega povezovanja na področju kulture (ni bilo vzpostavljenih strategij mednarodnega sodelovanja), izboljšanje izkoriščenosti javne kulturne infrastrukture, spodbujanje črpanja EU sredstev (ni bil vzpostavljen sofinanciranje projektov, ki so prejeli EU sredstva).

Nerealizirana cilja sta ostala pridobitev novega večnamenskega kulturnega centra (večnamenska koncertna dvorana) in vzpostavitev »kranjskih galerij« sodobne likovne umetnosti.

Razlog nerealizacije oz. delne realizacije ciljev je pomanjkanje proračunskih sredstev in kadrovskih resursov v preteklem petletnem obdobju.

Sredstva, namenjena kulturi

MOK vsako leto namenja za programe v kulturi cca 4.000.000,00 EUR sredstev oz. 6 % celotnega proračuna MOK.

Od tega je 3.500.000,00 eur oz. 86% namenjenih za programe in investicijske transfere javnih zavodov Prešernovo gledališče Kranj, Gorenjski muzej, Mestna knjižnica Kranj, delovanje območne izpostave Kranj Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti. 321.000,00 eur oz. 8% sredstev je namenjenih za javne razpise na področju kulture. 240.000,00 eur oz. 6% sredstev je namenjenih za materialne stroške, programe v stolpu Pungert in Layerjevi hiši.

Za programe s področja turizma je letno namenjeno 1.170.000,00 EUR. Sredstva so namenjena delovanju Zavoda za turizem in kulturo Kranj, za programe v Letnem gledališču Khislstein, Vovkovem vrtu in prireditve.

Sredstva za tekoče investicije znašajo letno 545.000,00 EUR, kar obsega sredstva za obnovo parkov, sofinanciranje obnove stavb v mestnem jedru, investicije v nepremično kulturno dediščino, obnovo spomenikov, grobišč in spominskih obeležij.

Sredstva se za programe v kulturi letno povišujejo z indeksom ravni cen. To zagotavlja dobre pogoje za nadaljnji razvoj področja.

Usklajenost z drugimi strateškimi dokumenti

Program kulture Mestne občine Kranj 2021-2025 je usklajen z naslednjimi strateškimi dokumenti:

- Strategija športa v Mestni občini Kranj (v pripravi),
- Strategija razvoja turizma Mestne občine Kranj (v pripravi),
- Trajnostna urbana strategija Mestne občine Kranj 2030,
- Strategija digitalnega razvoja Pametnega mesta in skupnosti Kranj za obdobje 2020-2023,
- Strategija mladih v Mestni občini Kranj (v pripravi),
- Regionalni razvojni program Gorenjske 2021-2027.

MOK je Program kulture 2021-2025 dala v javno obravnavo, in sicer od 15. 7. 2021 do 15. 8. 2021. Pridobljene pripombe v fazi javne obravnave so bile smiselno upoštevane.

2. PREDNOSTI, SLABOSTI, PRILOŽNOSTI IN NEVARNOSTI

Cilji in ukrepi Programa kulture Mestne občine Kranj 2021-2025 izhajajo iz sledečih prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti:

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - Kranj kot prestolnica Gorenjske - privlačna in bogata kulturna dediščina (obnovljene ulice, trgi in kulturna dediščina starega Kranja) - raznolika kulturna ponudba - profesionalna organiziranost – občinski javni zavodi v kulturi (Prešernovo gledališče, Mestna knjižnica Kranj, Gorenjski muzej), državni javni zavodi (Zgodovinski arhiv Ljubljana, Zavod RS za varstvo kulturne dediščine, Javni sklad RS za kulturne dejavnosti) - 6 izvajalcev večletnih programov, več kot 60 NVO s področja kulture - stabilno financiranje kulture iz poročuna MOK - sposobnost izvajalcev, da uspešno izvedejo tudi večje regijske in mednarodne dogodke (Teden slovenske drame ...) - široka organizirana paleta in dostopnost ljubiteljske kulture - številni brezplačni dogodki na javnih površinah - sodobna knjižnična infrastruktura - dobre komunikacijske povezave: bližina mednarodnega letališča, bližina Ljubljane, Bleda, bližina avtoceste, železnice 	<ul style="list-style-type: none"> - vključenost mladih v kulturno ustvarjanje - ni ustrezne infrastrukture za glasbeno koncertno dejavnost in uprizoritvene umetnosti (večnamenska dvorana) ter prostorov za vadbo ustvarjalcev različnih zvrsti (ples, gledališče, lutke ...) - pomanjkanje inovativnosti in ustvarjalnosti na področju trženja - nezadostna uporaba novih orodij za promocijo kulture - šibka povezanost in informiranost - neurejene in zastarele večnamenske dvorane po nekaterih krajevnih skupnostih - ni sistemske ureditve sofinanciranja javnih zavodov, ki jih je ustanovila MOK, pretežno pa jih financira država (Prešernovo gledališče Kranj, Gorenjski muzej) - nesorazmerje med kulturno ponudbo v mestu in na podeželju - pomanjkanje sredstev za velike infrastrukturne projekte in obnovo nepremične kulturne dediščine - pomanjkanje vadbenih prostorov za uprizoritvene, glasbene umetnosti, ples, pomanjkanje ateljejev in negotovost financiranja galerijskih prostorov za ljubiteljsko dejavnost - pomanjkanje primernih prostorov za skladiščenje - pomanjkanje projektov »ready to go« (že pripravljenih) za prijave na javne razpise

PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - sodelovanje javnih zavodov, nevladnih organizacij in nevladnih profesionalnih organizacij - sodelovanje kulture z vzgojnim varstvom, šolstvom, turizmom, športom - izkoristiti živo dediščino, obrt, umetnost za zaposlovanje in podjetništvo ter oživiljanje praznih objektov - črpanje sredstev iz drugih virov (EU in RS) - izkoriščanje sodobnih komunikacijskih kanalov za promocijo - krepitev regionalnega povezovanja z ostalimi občinami Gorenjske urbane regije - krepitev kulturne ponudbe zunaj ožjega mestnega središča - povečanje obsega programov in projektov mladih izvajalcev - krepitev kulturne ponudbe v digitalni obliki - spodbuditi mlade za ustvarjanje v kulturi in umetnosti - vključevanje medkulturnosti - vključevanje pripadnikov ranljivih družbenih skupin 	<ul style="list-style-type: none"> - zmanjševanje proračunskih sredstev - sprememba razvojnih prioritet MOK - neizvajanje programa kulture – težnje po doseganju zgolj kratkoročnih ciljev ter premajhna odločnost za konkretne dolgoročne spremembe - odseljevanje mladih kreativcev v Ljubljano - opuščanje uporabe objektov v starem mestnem jedru Kranja za stanovanjsko in obrtno rabo

3. VIZIJA

Vizija MOK je postati ena od treh najuspešnejših slovenskih občin pri razvoju kulture. Občina, ki kulturo vidi kot pomemben del svoje identitete in razvojnega premisleka. Občina, ki prebivalcem mesta, občine in regije omogoča dostop do vrhunskih umetniških dosežkov in kulturne ponudbe ter živahen in raznolik kulturni utrip. Občina, ki omogoča razvoj vsem ustvarjalcem na področju kulture in umetnosti. Občina, ki je tudi v mednarodnem merilu zgled dobre prakse pri uspešnem razvijanju kulturne ustvarjalnosti in poustvarjalnosti kot bistvene prvine trajnostnega razvoja.

4. POSLANSTVO

Poslanstvo MOK na področju kulture je zagotavljanje javnih kulturnih dobrin in storitev prebivalcem MOK oziroma pogojev za delovanje profesionalnih in ljubiteljskih kulturno-umetniških deležnikov, tako s spodbujanjem kvalitetnih raznovrstnih umetniških programov kot z zagotavljanjem ustrezne infrastrukture in prostorov.

MOK z mrežo javnih zavodov, ki delujejo na področju kulture, in s podporo zasebnim ustanovam in ustvarjalcem ter kulturnim društvom spodbuja izražanje in pretok kulturne ustvarjalnosti in omogoča občanom bogato kulturno življenje.

MOK kulturo razume kot perspektivno dejavnost, ki izkorišča vse potencialne, ki jih nudijo lokacija in kulturna dediščina, zmogljivosti kulturnih deležnikov, znanje in kadri javnih kulturnih zavodov, pestrost kulturnih dogodkov ter kulturna vzgoja.

Spodbujanje kulture pomembno vpliva na rast dodane vrednosti, ki jo družbi prinaša ustvarjalnost. Pomembno prispeva k zadovoljstvu ljudi in boljši kvaliteti življenja.

5. KULTURA JE TEMELJNA VREDNOTA

Kultura je temeljna vrednota sama po sebi. Je temelj človekovega samouresničevanja. Dviguje nivo kakovosti življenja vseh občanov. Kultura je tista, ki pripomore k zgraditvi zavedanja o skupni identiteti, skupnem bivanju. Ima trajno duhovno vrednost, ki se ne izkazuje z neposrednimi ekonomskimi učinki. Investicija v kulturo je investicija v razgledanost in dobro duševno zdravje vseh občanov.

6. NAČELA PROGRAMA KULTURE 2021-2025

Program kulture MOK 2021-2025 temelji na naslednjih načelih:

- raznolikost umetniških in kulturnih vsebin – podpora vsem oblikam umetniškega in kulturnega ustvarjanja, ki sledijo strokovni kakovosti,
- dostopnost kulturnih vsebin vsem prebivalcem in prebivalkam MOK,
- pravica prebivalcev MOK do udejstvovanja v kulturnem življenju,
- medinstitucionalno, medkulturno in medsektorsko trajnostno sodelovanje, ki prispeva k večji izkoriščenosti danih sredstev, bolj bogatemu programu in bolj celostnemu marketinškemu pristopu,
- vzgoja otrok in mladih kot potencialnih novih ustvarjalcev na področju kulture in kot potencialnih odjemalcev kulture,

- zagotavljanje prostorskih kapacitet za izvajanje kulturnih dejavnosti (kapacitete za vadbo in nastopanje).

7. KULTURA V KRIZNIH SITUACIJAH

V letu 2020 je pojav pandemije koronavirusa in bolezni covid-19 močno vplival na izvedbo programov in projektov. Zaradi omejitev gibanja in druženja so za nekaj časa vrata zaprle tudi kulturne ustanove. Prav tako je bilo večji del leta onemogočeno ali oteženo delovanje in izvedba projektov vseh organizacij in posameznikov na področju kulture.

Večina izvajalcev je imela kljub in zaradi odpovedi prireditev (dogodkov, projektov ...) dodatne stroške, saj so bili določeni stroški, ki so povezani z izvedbo le-teh dogodkov, že realizirani.

Izvajalci programov in projektov so se situaciji tudi kmalu prilagodili. Med prilagoditve lahko štejemo sledeče rešitve: izvedba projektov in programov v poletnem času, ko so bile razmere stabilne, izvedba projektov preko različnih spletnih okolij, izvedba projektov na zunanjih površinah in podobno.

Izvedba dogodkov preko interneta na žalost ne nadomesti živega stika izvajalcev z obiskovalci in hkrati pomeni dodatne oz. drugačne tehnične pogoje in dodatne stroške. Programi in projekti so bili v letu 2020 tako realizirani v deloma spremenjeni obliki. Žal je zaradi omenjenih razmer odpadel tudi jubilejni 50. Teden slovenske drame.

Velika večina programov in projektov, ki so bili sofinancirani prek javnega razpisa za sofinanciranje javnih kulturnih programov in projektov v MOK v letu 2020 je bila izvedena v poletnem času, ko so bile razmere dokaj stabilne. Izvajalci projektov so izvedbo projektov zaradi izrednih razmer tudi prilagodili. Nekaj projektov bo v skladu s soglasjem župana MOK in na podlagi podpisane izjave izvajalcev realizirano v letu 2022. MOK v krizni situaciji v letu ni zmanjševala sredstev na področju kulture. MOK je skupaj z izvajalci programov iskala rešitve realizacije projektov, kot so podaljšanje roka izvedbe projektov do konca naslednjega leta, upoštevanje izvedbe projektov v spletnem okolju, prilagoditve izvedbe programa glede na izredno situacijo.

V času kriznih razmer bomo tudi v prihodnje upoštevali naslednja načela:

- MOK v krizni situaciji, ki je nastala zaradi pojava covida-19, ne zmanjšuje sredstev, namenjenih za programe in investicije na področju kulture.
- MOK bo še naprej skrbela za stabilno sofinanciranje vseh javnih zavodov, katerih ustanoviteljica je.
- MOK bo skupaj z izvajalci iskala rešitve glede načina realizacije kulturnih programov in projektov v krizni situaciji. Ob upoštevanju okoliščin ter zakonskih usmeritev bomo z izvajalci skušali najti skupne rešitve, da bodo projekti in programi izvedeni na kakovostnem nivoju. Pri tem bomo upoštevali zmožnosti prilagoditve realizacije programa oziroma projekta danim situacijam.
- MOK bo spodbujala produkcijo na odprtih površinah.

8. STRATEŠKI CILJI IN UKREPI PO POSAMEZNIH PODROČJIH KULTURE

8.1. UPRIZORITVENE UMETNOSTI

Uprizoritvene umetnosti je zbirno poimenovanje za raznolikost odrskih – prvenstveno gledaliških praks - od preprostih pripovednih oblik, dramskega, vizualnega, eksperimentalnega, plesnega, postdramskega gledališča in sodobnih praks, ki pogosto prečijo meje različnih umetnostnih polj in si pomagajo s sodobnimi tehnologijami. Uprizoritvene umetnosti zajemajo tako dramsko in lutkovno gledališče, postdramsko gledališče, sodobne plesne prakse, ambientalno in ulično gledališče ter razne eksperimentalne in raziskovalne gledališke prakse (performans, fizično gledališče ipd.).

Glede na status in profiliranost sodelujočih gledališče preprosto ločimo tudi na profesionalno in ljubiteljsko, v okvir profesionalnega gledališča (včasih pa nekam vmes) se umesti tudi fenomen komercialnega gledališča, katerega značilnost je, da svoj organizacijski ustroj financira izključno iz lastnih prihodkov.

Najbolj stanovitven izvajalec na območju občine je Prešernovo gledališče Kranj. Gre za gledališče, ki se organizira na podlagi bogate ljubiteljske dejavnosti. Leta 1950 je ustanovljeno poklicno gledališče, ki pa ga je že leta 1957 politika ukinila, da bi se po daljšem obdobju ljubiteljskega delovanja leta 1989 ponovno vzpostavilo poklicno repertoarno gledališče z lastnim ansamblom.

Prešernovo gledališče Kranj se je v zadnjem desetletju uveljavilo kot gledališče s samosvojim profilom, kar je tudi sicer značilnost slovenske gledališke mreže – vsako gledališče ima specifičen in neprimerljiv programski profil, obenem pa se vsa gledališča s svojo raznolikostjo trudijo prepričati lokalno in širšo javnost. Gledališče prav v zadnjih sezonah z drznim in sodobnim programskim pristopom dosega najvišje rezultate na nacionalni ravni (nagrade festivala Borštnikovo srečanje), temu pa se postopno pridružuje tudi prodor na mednarodne festivale v tujini.

V okviru podpore občinskih razpisov vsako leto zaživijo tudi produkcije nevladnih organizacij, ki v Kranju dokaj komplementarno dopolnjuje ponudbo javnega zavoda. Tako so zvrstno tradicionalno med njimi zastopani predvsem žanri, ki jih Prešernovo gledališče ne uprizarja – plesno in lutkovno gledališče, različne intermedijske postavitve in produkcija amaterskih oz. ljubiteljskih odrov.

Značilnost nevladne scene na tem področju je pretežno ljubiteljsko ali polpoklicno delovanje v oteženih pogojih. Zato je sodelovanje med NVO in Prešernovim gledališčem Kranj, ki se je vzpostavilo z odprtjem novega prostora na Škrlovcu, pomembno izboljšalo kakovost in tudi uprizoritveno kondicijo nevladnega sektorja na področju uprizoritvenih umetnosti.

Področje uprizoritvenih umetnosti si deli usodo preostale kulture, kar se tiče financiranja. Prešernovo gledališče je deležno državne podpore (a le za kritje programskih stroškov), sicer pa se zgodi le redko, da uspe posamezni organizaciji pridobiti državna ali celo EU sredstva. Tako je večina produkcije odvisna od občinske podpore in lastnih prihodkov. Večji delež državnega financiranja ne bi pomenil razbremenitve lokalnega proračuna, pomenil pa bi uveljavitev kranjske produkcije širše (pogodbene obveze ministrstva so tudi gostovanja po Sloveniji), na ta način pa bi se povečal učinek deleža občinske podpore.

Na področju prostorskih kapacitet je čutiti posledice pomanjkanja sredstev za opremljanje in investicijsko vzdrževanje. Ugotavlja se pomanjkanje vadbenega prostora in zadostnih skladiščnih prostorov, glede na pester nabor dvoran kulturnih domov pa bi bilo smotrno načrtno in centralizirano

vključiti mrežo, ki jo po večini upravljajo krajevne skupnosti, v ponudbo javnih dogodkov na območju občine (npr. v času festivala TSD).

Glede finančne podpore je nujno vsaj zadržati trenutni obseg proračunske podpore, smiselno pa je tudi spodbujanje izvajalcev k pridobivanju ostalih javnih sredstev (razpisi ministrstva in Ustvarjalne Evrope). MOK se bo še naprej zavzemala za enakovredno državno podporo delovanja Prešernovega gledališča Kranj (večina ostalih gledališč prejema tudi sredstva za plače in splošne stroške delovanja). Geografsko razpršena mreža kakovostnih poklicnih gledališč je državnega pomena in bi za delovanje morala prejemati državna sredstva.

Na področju javne kulturne infrastrukture bo potrebna skrb za vzdrževanje in opremljanje obstoječih kapacitet, glede na ugotovljene pomanjkljivosti pa so smiselna predvsem vlaganja v zagotovitev ustreznih skladiščnih kapacitet, v servisne prostore dvorane v stolpu Škrlovec, vključitev ene od obstoječih dvoran (in ustrezna podpora infrastrukturi) kulturnih domov v gledališko programiranje (še posebej v času festivala TSD). To bi omogočalo večjo možnost trženja prostorov (odra) Prešernovega gledališča Kranj. Glede na aktualne krizne razmere so zelo na mestu tudi vlaganja v opremo zunanjih prizorišč, ki sprejmejo večje kapacitete obiskovalcev.

Izvajalci: Prešernovo gledališče Kranj, 20 nevladnih organizacij ter izvajalci s statusom s. p. in statusom samozaposlenega v kulturi.

Foto arhiv KD Qulenium

Cilj: zagotavljati osnovne pogoje za uprizoritvene umetnosti.

Ukrepi:

- z rednim financiranjem zagotavljati delovanje in razvoj Prešernovega gledališča Kranj kot profesionalne institucije (letno povečevati sredstva vsaj v višini priznane rasti cen),
- z rednim financiranjem zagotavljati razvoj Tedna slovenske drame kot enega najpomembnejših nacionalnih festivalov (letno povečevati sredstva vsaj v višini priznane rasti cen),
- zagotoviti sistemsko financiranje Prešernovega gledališča s strani Ministrstva za kulturo,
- z javnimi razpisi zagotavljati pogoje za delovanje NVO na področju uprizoritvenih umetnosti (dramsko, lutkovno gledališče, sodobne plesne prakse, ulično gledališče, raziskovalne gledališke prakse ...; letno povečevati sredstva vsaj v višini priznane rasti cen),
- povečati podporo produkcijam, projektom in programom neodvisnih kulturnih producentov na področju uprizoritvenih umetnosti, ki poklicno ali polpoklicno izvajajo programe, z namero doseganja profesionalnih standardov v sklopu javnega razpisa za kulturne projekte (letno povečevati sredstva vsaj v višini priznane rasti cen).

Cilj: povečati dostopnost in razširjenost produkcije s področja uprizoritvenih umetnosti.

Ukrepi:

- spodbujati produkcijo predstav na odprtih površinah,
- spodbujati sodelovanje med Prešernovim gledališčem Kranj in NVO s prednostno obravnavo pri javnem razpisu za kulturne projekte,
- povečati prepoznavnost Tedna slovenske drame doma in v tujini ter spodbuditi povezovanje s podobnimi festivali v tujini,
- spodbujati povezovanje organizacij v Kranju z različnih področij pri izvedbi spremljevalnih dogodkov ob Tednu slovenske drame kot mestni festivalski utrip,
- gostovanje vsaj enega večjega sodobnega plesnega dogodka v Kranju,
- prednostna podpora mednarodno uveljavljenim festivalom v Kranju, ki so vključeni v mednarodne festivalske mreže.

Cilj: izboljšati infrastrukturo za potrebe uprizoritvenih umetnosti.

Ukrepi:

- prenova odrskih vlakov,
- zagotovitev skladiščnih prostorov za gledališko dejavnost,
- tehnološka usposobitev vsaj še ene gledališke dvorane na območju MOK (za potrebe Tedna slovenske drame, društev in neodvisnih producentov),
- zagotovitev ustreznih prostorov za kontinuirano produkcijo baleta in plesne dejavnosti v objektu na naslovu Cankarjeva 2,
- zagotoviti servisne prostore za stolp Škrlovec (garderobe, toaletni prostori, skladišče).

Čas izvedbe:

2021-2025

Pričakovani učinki:

- stabilno delovanje programa Prešernovega gledališča Kranj,
- pridobitev dodatnih tržnih virov Prešernovega gledališča (trženje dvorane ob zagotovitvi dodatnih prostorov),

- stabilno delovanje NVO in neodvisnih kulturnih producentov na področju uprizoritvenih umetnosti,
- zagotovitev osnovnih prostorskih kapacitet,
- povečano število izvajalcev nevladnega sektorja s področja uprizoritvenih umetnosti,
- boljše sodelovanje institucij in NVO ter neodvisnih kulturnih producentov,
- povečano število obiskovalcev.

Kazalniki:

- število obiskovalcev,
- število projektov,
- število projektov, izvedenih na zunanjih prizoriščih,
- število projektov, izvedenih v soorganizaciji,
- zadostne prostorske kapacitete,
- število izvajalcev nevladnega sektorja s področja uprizoritvenih umetnosti.

8.2. GLASBENE UMETNOSTI

Glasba je definirana kot vrsta umetnosti, katere izrazno sredstvo je zvok. V osnovi imamo inštrumentalno, vokalno in vokalno-inštrumentalno glasbo, poleg tega pa sta glasbena umetnost tudi ritem in elektronska glasba. Kreativni del glasbe predstavljajo skladatelji, njihovo delo je snovno, interpretativni del pa so glasbeniki z umetnostjo v času (čas je minljiv, torej se po izvajanju konča, le majhen del pa se posname in ostane).

Glasbena dejavnost se v Kranju skoraj izključno odvija na področju ljubiteljskih oz. neinstitucionalnih oblik udejstvovanja in je izjemno množična (Pihalni orkester MOK, pevski zbori, inštrumentalne zasedbe raznolikih glasbenih žanrov, ljudski pevci in godci, zelo redko pa je zastopana etno, eksperimentalna in elektronska glasba). Edini javni zavod s tega področja je Glasbena šola Kranj, ki ima prvenstveno vzgojno-izobraževalno vlogo in se le s presežkom svojih dejavnosti vključuje v glasbeno življenje (pevci, inštrumentalisti in različni orkestrski sestavi), enako velja za osnovne šole (pevski zbori), od srednjih šol pa po količini in kakovosti glasbenih sestavov izstopa Gimnazija Kranj.

Javni sklad RS za kulturne dejavnosti, OI Kranj, po programu izvaja vsakoletna območna srečanja in regijska tekmovanja s strokovnimi ocenami izvajalcev. Nekatere glasbene skupine, tako v otroški kot odrasli selekciji, po kakovosti in uspehih dosegajo nacionalni in mednarodni nivo, pomembno vlogo pa imajo tudi zasedbe, ki dosegajo lokalni nivo. Glasba namreč deluje na podzavest, krepi intelektualni razvoj, deluje terapevtsko za izvajalce in poslušalce, zagotavlja socialno vključenost in živo komunikacijo ter razvija čut solidarnosti in s tem dviga splošno kvaliteto bivanja.

Poleg segmenta lastne produkcije v Kranju deluje tudi vrsta organizatorjev glasbenih dogodkov in festivalov. Na tem področju pa izstopajo naslednji projekti oz. programi: Jazz kamp Kranj, Teden mladih, Poletje na Pungertu, Za dobro glasbo!, Festival Kavka Maja, Poletje na Maistrovem trgu, glasbeni program Layerjeve hiše in drugi.

Sredstva za glasbeno dejavnost namenja MOK preko vsakoletnega razpisa za sofinanciranje javnih kulturnih projektov in programov. Sredstva spodbujajo delovanje, ne zadoščajo pa za napredek dejavnosti in ambiciozne projekte.

PROGRAM KULTURE MOK 2021-2025 (sprejet na 28. seji Mestnega sveta Mestne občine Kranj, dne 29.9.2021)

Za izvedbo vrhunske glasbene produkcije, lastne in gostujoče, v Kranju ni primerne kulturne dvorane z nujnimi spremljevalnimi prostori, opremo in tehničnim osebjem, akutno je tudi pomanjkanje primernih vadbenih prostorov. Izvajalci izkoriščajo vse možne ustrezne prostore in lokacije, ki so na voljo za izvedbo glasbene dejavnosti (v cerkvah, dvoranah krajevnih skupnosti, telovadnicah in drugih, širši javnosti manj dostopnih prostorih), vendar le-ti ne morejo nadomestiti primerne koncertne dvorane. Vrzel koncertne oz. večnamenske dvorane v poletnem času zapolnjuje Letno gledališče Khislstein.

Dokler MOK ne zagotovi primerne večnamenske kulturne dvorane, so nujno potrebna vlaganja v obnovo in opremo obstoječih kapacitet.

Delovanje glasbene umetnosti je bilo v času epidemije covid-19 povsem ustavljeno in po sprostitvi ukrepov je to najdlje omejena dejavnost s konkretnim prilagajanjem. Za vaje so potrebni večji prostori, koncerti so se javno predvajali po spletu ali izvajali na zunanjih površinah.

Glavna strateška cilja na tem področju sta zagotavljati osnovne pogoje za razvoj glasbene produkcije in razvoj koncertne dejavnosti. Višino sofinanciranja glasbene dejavnosti je potrebno povečevati vsaj v višini priznane rasti cen.

Izvajalci: 20 nevladnih organizacij ter izvajalci s statusom s. p. in statusom samozaposlenega v kulturi.

Foto arhiv ZTKK, Jošt Gantar

Cilj: zagotavljati osnovne pogoje za razvoj glasbene produkcije.

Ukrepi:

- sofinanciranje osnovnih pogojev za delovanje ljubiteljskih društev na področju glasbe preko javnega razpisa za ljubiteljske dejavnosti (2021–2025: letno povečevati sredstva vsaj v višini priznane rasti cen),
- povečati podporo produkcijam, projektom in programom neodvisnih kulturnih producentov na področju glasbene dejavnosti, ki poklicno ali polpoklicno izvajajo programe, z namero doseganja profesionalnih standardov v sklopu javnega razpisa za kulturne projekte (2021-2025: letno povečevati sredstva vsaj v višini priznane rasti cen),
- skrb za kakovostno in raznovrstno glasbeno produkcijo na javnih prireditvah, spodbujanje deficitarnih glasbenih žanrov,
- priprava analize potreb in projekta za vzpostavitev večnamenske kulturne dvorane oz. kulturnega centra, primerne za izvedbo glasbenih in uprizoritvenih dejavnosti,
- zagotovitev prostorov za namen vadbe in produkcije glasbenih skupin in posameznikov,
- podpora mednarodnim projektom.

Cilj: razvoj koncertne dejavnosti.

Ukrepi:

- povečati vključevanje sofinanciranih izvajalcev programov na področju kulture pri dogodkih Zavoda za turizem in kulturo Kranj,
- povečanje števila koncertov na zunanjih prizoriščih,
- razvoj in podpora mestnim glasbenim festivalom, ki presegajo lokalni pomen,
- priprava večjih koncertov izvajalcev mednarodne ravni - v sodelovanju z Zavodom za turizem in kulturo Kranj ter nevladnimi organizacijami,
- skupno izvajanje projektov vseh zainteresiranih izvajalcev, ki jih sofinancira MOK (npr. ob dnevu glasbe),
- podpora projektu Visoka šola za jazz in popularno glasbo.

Čas izvedbe:

2021-2025

Pričakovani učinki:

- stabilno delovanje izvajalcev in pojav novih izvajalcev na področju glasbe,
- nadaljnji razvoj večjih glasbenih festivalov,
- raznovrstna in kakovostna glasbena produkcija na javnih prireditvah,
- zagotovljeni prostorski pogoji (koncertna oz. večnamenska kulturna dvorana, prostori za vadbo),
- povečanje števila izvajalcev,
- povečanje števila obiskovalcev prireditev.

Kazalniki:

- število sofinanciranih izvajalcev na področju glasbe,
- število izvedenih programov oz. projektov,
- število obiskovalcev glasbenih prireditev,

- nova koncertna oz. večnamenska kulturna dvorana,
- vzpostavljeni novi prostori za vadbo.

8.3. VIZUALNE UMETNOSTI

Vizualna umetnost je sila, ki pomika intelektualne meje in vstopa v naš vsakdanjik preko vizualne zaznave. Dejavnost vizualne umetnosti obsega tako področje risbe, slikarstva, kiparstva, grafike, ilustracije in stripa kot tudi intermedijske umetnosti (združevanje različnih vizualnih medijev glede na vsebino), arhitekture, oblikovanja ter fotografije in filma (področje slednjega je zajeto v poglavju Film).

Glavni izvajalci galerijskih dejavnost v javnem interesu, ki jih podpira MOK, so: Gorenjski muzej z Galerijo Prešernovih nagrajencev Kranj, Layerjeva hiša, Likovno društvo in ostale nevladne organizacije in posamezniki.

Gorenjski muzej kot osrednja galerijska hiša na Gorenjskem s skoraj sedemdesetletno tradicijo med drugim izvaja svoje poslanstvo na področju likovne dediščine ter sistematično zbira, proučuje in predstavlja sodobno regionalno in slovensko likovno produkcijo. Muzej trajno in nemoteno izvaja javno službo varovanja, ohranjanja, raziskovanja, prezentiranja, razstavljanja, interpretiranja in populariziranja premične kulturne dediščine s področja likovne umetnosti ter sodobne umetnosti. Z bogatim razstavnim programom zavod sledi sodobnim likovnim trendom in občinstvu posreduje informacije o dogajanju na najširšem likovnem področju. Glede na obseg in kvaliteto zbirk in predstavitev se muzej namerava preimenovali v Gorenjski muzej in galerije.

Kot enota Gorenjskega muzeja Galerija Prešernovih nagrajencev Kranj skrbi za kakovostno predstavitev likovne umetnosti Prešernovih nagrajencev ter nagrajencev Prešernovega sklada. Večji del fonda muzealij v zbirki galerije ima status kulturne dediščine nacionalnega pomena, s čimer bogati slovensko likovno zakladnico. V zadnjem času v svoj razstveni program vključuje tudi predstavitve nagrajencev ostalih umetniških področij.

Likovno društvo Kranj v okviru svojega razstavnega programa z mednarodnimi sodelovanji ter uspehi in organizacijo Festivala likovnih umetnosti Kranj – ZDSLU skrbi za predstavitev sodobnega likovnega ustvarjanja v širšem prostoru. Društvo ima tudi status v javnem interesu, ki ga podeljuje Ministrstvo za kulturo.

Layerjeva hiša, ki skrbi za predstavitev sodobne produkcije vizualne umetnosti, neguje odnose v umetnosti, izobražuje publiko in vzpostavlja vezi med ustvarjalci z različnih področij vizualnih umetnosti, ter Mestna knjižnica Kranj, ki skrbi za manjše, tematsko premišljene razstave, ki jim namenja več razstavnih mest (pritličje – fotografske in tematske razstave, dvorana – likovna dela, prvo nadstropje – ilustratorji, drugo nadstropje – literarne in druge, samostojne razstave). V prihodnje bi namenili dodatni prostor lokalnim ustvarjalcem. V varovanih vitrinah z digitalizirano vsebino bi radi razstavljali dragoceno pisno dediščino, ki jo hranijo.

Na področju vizualne umetnosti je opaziti pomanjkanje primernih prostorov in opreme, ki bi omogočala zahtevnejšo predstavitev projektov sodobne produkcije. Pozornost je treba posvetiti tudi revitalizaciji obstoječe opreme razstavnih prostorov ter racionalizirati depojske prostore Gorenjskega muzeja na Savski cesti 34 in zagotoviti strokovno hrambo del vizualnih umetnosti. Večina dejavnosti na področju vizualne umetnosti v javnem interesu se odvija ob podpori MOK in z lastnimi sredstvi, zato

je spodbuda oz. podpora pri pridobivanju sredstev iz drugih razpisov za nadgradnjo obstoječih projektov več kot potrebna. Problematična je tudi neobstoječa mreža razstavišč in manko digitalizacije vsebin, ki bi pripomogle k boljši prepoznavnosti in posledično k večjemu obisku vizualnih vsebin, zato prav tako predstavljata problem.

Foto arhiv ZTKK, Jošt Gantar

V zadnjih letih je opaziti boljše medsebojno sodelovanje glavnih izvajalcev galerijske dejavnosti. V prihodnosti se je treba usmeriti v gradnjo – trenutno še neobstoječe, a nujno potrebne – skupne mreže likovnih razstavišč mesta Kranja (galerije, razstavišča javnih zavodov, razstavišča posameznikov in nevladnih organizacij). Omenjena mreža bo skrbela za logistično, povezovalno in promocijsko noto ter terminsko usklajenost galerij. Predstavljala bo odskočno desko za kvalitetnejšo in bolj prepoznavno predstavljanje likovne umetnosti na Gorenjskem in širše v Sloveniji.

Pomanjkanje opreme in primerne razstavnega prostora za zahtevnejše sodobne umetniške prakse bo treba rešiti z izgradnjo (ali obnovo primernih prostorov v lasti MOK) Sodobnega centra za umetnost Kranj. Gre za nujen ukrep, s katerim bomo dosegli zaokroženo in kakovostno celoto vizualnih vsebin, ki jih galerije mesta Kranja ponujajo in so hkrati pomembne v širšem slovenskem prostoru.

K raznovrstnosti prikazovanja sodobne umetnosti bo pripomogla vzpostavitev koordinacije vseh izvajalcev s področja sodobne likovne umetnosti v Kranju, predvsem *Gorenjskega muzeja, Likovnega društva Kranj, Galerije Prešernovih nagrajencev Kranj, Layerjeve hiše – hiše umetnikov* in drugih.

Glede na epidemiološke krizne razmere je potrebno še naprej spodbujati razstavljanja na prostem, saj so se do sedaj vzpostavljena razstavišča v Kranju izkazala za primer dobre prakse in vnašanja popestritve ter zanimivosti mestni prostor.

Na področju javne infrastrukture je za potrebe vizualne umetnosti potrebna skrb za vzdrževanje in opremljanje obstoječih kapacitet ter racionaliziranje nekaterih skladišč z namenom pridobiti prostor za ateljeje in delavnice.

MOK si mora prizadevati na področju vizualne umetnosti ohraniti trenutno finančno podporo izvajalcem, hkrati pa v sklopu javnega razpisa za kulturne projekte povečati podporo produkcijam, projektom in programom neodvisnih kulturnih producentov na področju vizualnih umetnosti, ki poklicno ali polpoklicno izvajajo programe z namero doseganja profesionalnih standardov.

Galerija Prešernovih nagrajencev Kranj s svojo programsko dejavnostjo, predvsem pa z zbirko Prešernovih nagrajencev in nagrajencev Prešernovega sklada, nesporno predstavlja galerijo državnega pomena, zato jo je potrebno skupaj z galerijsko dejavnostjo Gorenjskega muzeja umestiti v redno financiranje Ministrstva za kulturo. Dolgoročno bi bila nujna zaposlitev kustosa, ki bi se z zbirko načrtno ukvarjal. Pri delovanju Galerije Prešernovih nagrajencev Kranj se kaže pomanjkanje razstavnih površin in prostorov za hrambo fundusa zbirke, ki se iz leta v leto povečuje. Gre predvsem za donacije nagrajenih umetnikov. Galerija Prešernovih nagrajencev Kranj domuje v prostorih na Glavnem trgu 18. Lastnik prostorov je deloma MOK, deloma so v zasebni lasti. V prihodnosti bi bilo smiselno pridobiti nove prostore. MOK letno nameni 22.000 EUR za najem prostorov.

Lokalni umetniki so pomemben del povezovanja in prepoznavnosti kranjske vizualne scene. MOK jim mora omogočati boljše pogoje (s posebno skrbjo za mlade avtorje) v obliki umetniških ateljejev, posebnih razpisov, s katerimi bi poskrbela za podporo vrhunskih projektov avtorjev v lokalnem okolju.

Izvajalci: Gorenjski muzej, Mestna knjižnica Kranj, 15 nevladnih organizacij ter izvajalci s statusom s. p. in statusom samozaposlenega v kulturi.

Cilj: zagotavljanje osnovnih pogojev za razvoj, dvig kakovosti in raznovrstnosti na področju vizualnih umetnosti.

Ukrepi:

- sofinanciranje osnovnih pogojev za delovanje ljubiteljskih društev na področju vizualnih umetnosti preko javnega razpisa za ljubiteljske dejavnosti (letno povečevati sredstva vsaj v višini priznane rasti cen),
- v sklopu javnega razpisa za kulturne projekte povečanje podpore produkcijam, projektom in programom neodvisnih kulturnih producentov na področju vizualnih umetnosti, ki poklicno ali polpoklicno izvajajo programe z namero doseganja profesionalnih standardov (letno povečevati sredstva vsaj v višini priznane rasti cen),
- povečanje števila vrhunskih in zahtevnejših razstavnih projektov in popularizacija le-teh,
- zagotovitev boljših pogojev za mlade kranjske vizualne umetnike (dostopnost ateljejev, usmerjen razpis za mlade umetnike, podpora vsaj enemu vizualnemu umetniku letno z delovno štipendijo),
- zagotovitev primernih ateljejskih prostorov in prostorov za hrambo (v npr. v umetniški kulturni četrti oz. že obstoječih prostorih v lasti MOK),
- spodbujanje razstavljanja na prostem in popis primernih površin v lasti MOK za izvajanje le-tega,
- podpora projektom na področju arhitekture, krajinske arhitekture in oblikovanja,
- spodbujanje razvoja programov za sodobno likovno umetnost s poudarkom na živi umetnosti.

Cilj: spodbujanje razvoja sodobne likovne umetnosti - »Kranjske galerije«.

Ukrepi:

- zagotovitev novih prostorskih kapacitet za Center sodobnih umetnosti oz. vzpostavitev le-tega v primernih prostorih v lasti MOK,
- povezava likovnih razstavišč v mrežo; povečanje povezave galerij in razstavišč javnih zavodov z galerijami in razstavišči, ki jih vodijo posamezniki in nevladne organizacije,
- vzpostavitev sheme sodelovanja znotraj sodobne likovne umetnosti - vzpostavitev koordinacije z namenom sodelovanja vseh izvajalcev s področja vizualnih umetnosti v Kranju, predvsem Gorenjskega muzeja, Likovnega društva Kranj, Galerije Prešernovih nagajencev Kranj, Layerjeve hiše – hiše umetnikov in drugih,
- spodbujanje razvoja programov za sodobno likovno umetnost.

Cilj: Gorenjski muzej kot osrednja galerijska ustanova na Gorenjskem:

- sistematično raziskovanje gorenjske in slovenske likovne umetnosti v okviru galerijske dejavnosti Gorenjskega muzeja in Galerije Prešernovih nagajencev,
- preimenovanje Gorenjskega muzeja v Gorenjski muzej in galerije,
- sistematično dopolnjevanje zbirke Kabineta slovenske fotografije, zbirke Galerije Prešernovih nagajencev in sodobne likovne umetnosti s poudarkom na odkupu del avtorjev, ki delujejo v Kranju in gorenjski regiji ter Sloveniji,
- spodbujanje povezovanja z Likovnim društvom Kranj, nevladnimi organizacijami s področja vizualnih umetnosti in ostalimi galerijami na Gorenjskem in v Sloveniji,
- vključitev vse galerijske dejavnosti Gorenjskega muzeja, predvsem Galerije Prešernovih nagajencev Kranj, v sistem financiranja Ministrstva za kulturo,
- zaposlitev kustosa – skrbnika zbirke Prešernovih nagajencev in nagajencev Prešernovega sklada,
- zagotovitev novih prostorov za Galerijo Prešernovih nagajencev Kranj (npr. Bežkova vila),
- popularizacija celotne galerijske dejavnosti za širše segmente obiskovalcev.

Čas izvedbe:

2021-2025

Pričakovani učinki:

- zagotavljanje stabilnega delovanja izvajalcev s področja vizualnih umetnosti,
- zagotavljanje prostorskih pogojev (ateljaji, Center sodobnih umetnosti, mreža razstavišč),
- povečanje sodelovanja vseh ključnih deležnikov s področja vizualnih umetnosti,
- povečanje števila in kakovosti ter izvirnosti projektov,
- povečanje števila obiskovalcev,
- povečanje števila izvajalcev.

Kazalniki:

- število sofinanciranj izvajalcev,
- število sofinanciranih projektov (razstav),
- število obiskovalcev,

- število srečanj sosveta,
- število novih zagotovljenih prostorskih enot.

8.4. FILM

Filmsko dejavnost lahko v grobem razdelimo na ustvarjalno (vsebuje procese, poklice, tehnologije, ipd., ki so uporabljeni pri ustvarjanju filma in vodijo do njegovega končnega nastanka) ter predvajalno komponento (vsebuje tehnologije, prostore, načine, ipd. za gledanje filma oziroma njegovo posredovanje občinstvom). Kot taka je del širše avdiovizualne industrije, ki vključuje različne oblike filmskega izraza (npr. komercialni ali žanrski ali resni filmi, TV oddaje, TV serije ipd.), tehnologij (kino, video na zahtevo oziroma pretočni video (streaming), DVD, televizija ipd.) ter socioekonomskih razsežnosti (festivali, kulturna vzgoja, državne spodbude, informiranje ipd.).

V Evropi je poznan koncept t. i. umetniškega oziroma mestnega kina, kjer kuratorji izbirajo filme iz širših in bolj raznolikih naborov žanrov, zgodb, poetik, produkcij, geografij itd. ter jih v takem kinu ponujajo občinstvom s kompleksnejšimi potrebami od zgolj zabavnega vidika filma.

V Kranju ni razvitega umetniškega kina, ki bi občinstvu nudil kakovostne filme in izvajal naloge filmske vzgoje. MOK z lastno kinodvorano ne razpolaga. Na območju občine deluje kino Cineplexx Kranj, ki je v zasebni lasti in predvaja predvsem tržno naravnani program.

Mestna knjižnica Kranj ponuja obsežno kvalitetno zbirko evropskega filma in drugih, nekomercialnih filmov, nima pa ustreznega prostora za filmsko vzgojo in ustrezne opreme za kvalitetni ogled filmov v knjižnici. Splošne knjižnice so na področju filma lahko zanimivo stičišče za različno publiko.

V Kranju je zaznati potrebo po organiziranem predvajanju umetniških, zahtevnejših, kompleksnih, angažiranih, kreativnih, izvirnih ali kako drugače zanimivih filmov, ki presegajo naj sodobnejše vidike obrti, tehnologije, produkcije, pomena itd. V MOK potekajo predvsem poletne projekcije filmov, ki obujajo spomin na kvaliteten in skrbno izbran program Filmskega gledališča, ki ga je pred desetletji izvajalo Kino podjetje Kranj.

Veseli nas, da se je v letu 2021 vzpostavil nov filmski festival Krafft, ki bo v mesto pripeljal svetovne filmske (in televizijske) presežke na področju igre, nadarjene in globalno prepoznavne igralce in igralko ter vrhunske strokovnjake in strokovnjakinje. Festivala, ki bi bil osredotočen na igralsko umetnost znotraj avdiovizualnega področja, v širši regiji še ni, tako da KRAFFT odpira velik potencial za mednarodno delovanje in prepoznavnost.

Dolgoročno Kranj potrebuje mestni kino s poudarkom na raznolikih, kakovostnih filmskih projekcijah in razvoju kinematografske kulture za mlado, radovedno in zahtevnejše občinstvo. Taka institucija bo izvajala reden program, abonmaje, tematske projekcije, filmsko vzgojo, filmske večere, retrospektive, ipd. ter skupaj z zunanjimi partnerji tudi filmske festivale, umetniške rezidence, kavarno itd. V srednjeročnem obdobju pa je potrebno vzpostaviti sodelovanje z že obstoječimi ponudniki dvoran in izkoristiti obstoječe lokacije, v sklopu katerih se izvede program filmske vzgoje.

Izvajalci: Zavod za turizem in kulturo Kranj, 4 nevladne organizacije.

Foto arhiv ZTKK, Jošt Gantar

Cilj: vzpostavitev osnovnih pogojev za razvoj filma.

Ukrepi:

- zagotavljanje pogojev za kreiranje pomena filma kot umetniškega, izobraževalnega, angažiranega izraza,
- vzpostavitev programa filmske kulturne vzgoje v sodelovanju z že obstoječimi ponudniki dvoran,
- spodbuda strokovnim filmskim festivalom, projekciji filmov na odprtem ...

Čas izvedbe:

2021-2025

Pričakovani učinki:

- spodbujanje zavesti o pomenu kinematografije in filma,
- razvoj kinematografije v Kranju,
- razvoj filmskega festivala,
- povečanje števila izvajalcev na tem področju,
- povečanje števila obiskovalcev.

Kazalniki:

- število filmskih dogodkov (projekcij),
- vsakoletna izvedba filmskega festivala,

- število izvajalcev programov,
- število obiskovalcev filmskih prireditev.

8.5. BRALNA PISMENOST

Javni interes na področju bralne pismenosti se v MOK izvaja preko javnega zavoda Mestna knjižnica Kranj, nevladnih organizacij in posameznikov.

Bralna pismenost je stalno razvijajoča se zmožnost posameznika za razumevanje, kritično vrednotenje in uporabo pisnih informacij. Ta zmožnost vključuje razvite bralne veščine, (kritično) razumevanje prebranega, pojmovanje branja kot vrednote in motiviranost za branje ter druge gradnike bralne pismenosti. Kot taka je temelj vseh drugih pismenosti in je ključna za samouresničevanje posameznika ter uspešno (so)delovanje v družbi.

MOK je od leta 2017 prejemnica naziva branju prijazna občina, ki ga podeljuje Združenje splošnih knjižnic. MOK vsebinsko podpira in sofinancira cca 20 izvajalcev letno, ki med drugim izvajajo programe spodbujanja branja. MOK je vzpostavila Jenkovo sobo za namen ustvarjanja in druženja umetnikov s področja literature, izvajamo rezidenčne delavnice dramskega pisanja, izvajamo projekt Beremo skupaj – Kranjci smo se zbrali, da bomo skupaj brali in mnoge druge dogodke.

Knjižnična dejavnost

Bralna pismenost in bralna kultura sta ključna dejavnika človekovega razvoja, njegove ustvarjalnosti in kakovostnega preživljanja prostega časa. Skrb za njun razvoj kot estetske, etične, spoznavne, terapevtske in sprostitvene izkušnje je zato ena temeljnih nalog splošnih knjižnic.

Knjižnica je spodbujevalec demokratičnega mišljenja, dejavnik razvoja bralne kulture, nastajanja in prenosa znanja ter pomemben nosilec sodobne informacijsko pismene družbe. V tem se kaže tudi njena kulturna in socialno–razvojna funkcija v smislu izenačevanja izobraževalnih, informacijskih, socialnih in drugih zmožnosti prebivalcev v občini in regiji. Knjižnica zbira, hrani in posreduje knjižnično gradivo in informacije, omogoča uporabo gradiva ter zagotavlja občanom prost dostop do znanja in storitev pod enakimi pogoji.

Mestna knjižnica Kranj je moderna osrednja območna splošna knjižnica, ki s svojimi storitvami in prostorom javnosti zagotavlja skrb za bralno kulturo, vseživljenjsko izobraževanje, skrb za uporabo gradiv javnih oblasti, skrb za domoznansko gradivo, pisno in kulturno dediščino, skrb za posamezne oblike dejavnosti za ljudi s posebnimi potrebami ter organizacijo kulturnih prireditev in možnost kvalitetnega preživljanja prostega časa. Bralna pismenost in kulturo podpira s široko paleto dejavnosti in storitev, namenjenih vsem ciljnim skupinam uporabnikov.

MOK si je na tem področju zadala spodaj naveden cilj:

Cilj: zagotavljati pogoje za nadaljnji razvoj knjižnične dejavnosti splošne knjižnice.

Ukrepi:

- ohranjati nivo financiranja rednega delovanja Mestne knjižnice Kranj (letno povečevati sredstva vsaj v višini priznane rasti cen),
- zagotavljati nakup knjižničnega gradiva po standardih,
- spodbujati dejavnosti za širitev kroga uporabnikov knjižnice (povečanje deleža aktivnih članov knjižnice med prebivalci in povečanje števila uporabnikov knjižnice s spodbujanjem novih storitev in s širjenjem knjižnične mreže),
- spodbujati dejavnosti, ki utrjujejo bralno kulturo, različne oblike informacijskega opismenjevanja, vseživljenjsko izobraževanje in odnos do lokalne zgodovine z ohranjanjem pisne kulturne dediščine,
- spodbujati izvajanje novih storitev in prilagajanje opreme, ki bo omogočala lažjo, učinkovitejšo in varnejšo dostopnost za uporabnike in zaposlene (npr. samopostrežna knjižnica),
- zagotoviti sredstva za redno vzdrževanje infrastrukture (letno povečevati sredstva vsaj v višini priznane rasti cen),
- zagotoviti delež finančnih sredstev za vzpostavitev bibliobusne službe ali kako drugače povečati število izposojevališč (ustrezna širitev knjižnične mreže po MOK),
- odkup/najem dodatnega skladiščnega prostora za knjižnico v kleti Globusa,
- odkup/najem dodatnega večnamenskega/24-ur dostopnega prostora (KReativnica, 24-urna čitalnica, razstavn prostor za občane) v stavbi Globus),
- nakup novih prostorov za Krajevno knjižnico Stražišče.

Čas izvedbe:

2021-2025

Pričakovani učinki:

- stabilno delovanje knjižnice,
- povečano število uporabnikov knjižnice zaradi nove, varnejše opreme,
- povečano število organiziranih aktivnosti vseživljenjskega izobraževanja,
- povečanje števila kvalitetnih literarnih prireditev,
- povečanje števila obiskovalcev literarnih, domoznanskih, kulturnih in drugih izobraževalnih dogodkov in prireditev,
- povečanje števila obiskovalcev prireditev (tudi na spletnih kanalih).

Kazalniki:

- število uporabnikov knjižnice,
- število akcij in izobraževanj na temo vseživljenjskega izobraževanja,
- število obiskovalcev akcij vseživljenjskega izobraževanja,
- zagotovljen skladiščni prostor za knjižnico v kleti Globusa,
- vzpostavljen večnamenski, 24 ur dostopen prostor (KReativnica, 24-urna čitalnica, razstavn prostor za občane) v stavbi Globus,
- novi prostori za Krajevno knjižnico Stražišče,
- širitev knjižnične mreže v vse tri krake MOK (Golnik, Mavčiče, Besnica).

Knjiga in bralna kultura

MOK želi spodbujati razvoj bralne pismenosti, branja in bralne kulture različnih skupin prebivalstva. Želimo spodbuditi zavedanje, da je branje vseživljenjska vrednota. Od stopnje bralne pismenosti je namreč v veliki meri odvisen tudi socialni in ekonomski uspeh posameznika in posledično celotne družbe. Veseli nas, da smo v letu 2020 uspeli ponovno pridobiti naziv branju prijazna občina, ki ga od leta 2017 podeljujejo Združenje splošnih knjižnic, Skupnost občin Slovenije in Ministrstvo za kulturo. Kot Prešernovo mesto pa si želimo spodbujati tudi razvoj kreativnega pisanja.

Izvajalci: Mestna knjižnica Kranj, Javni sklad RS za kulturne dejavnosti, OI Kranj, Zavod za turizem in kulturo Kranj, Zavod za šport Kranj, 20 nevladnih organizacij.

Na tem področju smo si zadali naslednje cilje:

Cilj: zagotavljati pogoje za spodbujanje razvoja bralne kulture:

- podpora projektov, ki na inovativen način spodbujajo branje in ga povezujejo z drugimi umetniškimi zvrstmi,
- izobraževanje vodij bralnih skupin v sodelovanju z Mestno knjižnico Kranj, ki bodo v sklopu nevladnih organizacij oz. neformalnih skupin vodili bralne klube,
- vzpostavitev enotne celostne podobe za promocijo projektov spodbujanja branja,
- vključitev Jenkove sobe v aktivnosti promocije branja,
- skrb za ohranitev naziva Branju prijazna občina.

Cilj: zagotoviti pogoje za spodbujanje kreativnega pisanja:

- podpora projektom neformalnega usposabljanja na področju kreativnega pisanja (v sodelovanju s Prešernovim gledališčem Kranj),
- vključitev podeljevanja Jenkove nagrade v aktivnosti lokalne skupnosti.

Čas izvedbe:

2021-2025

Pričakovani učinki:

- povečanje števila kvalitetnih bralnih (literarnih) prireditev,
- povečanje števila izobraženih vodij bralnih skupin,
- povečanje števila obiskovalcev bralnih (literarnih) prireditev (oz. število novih bralnih skupin),
- povečanje števila izvajalcev kreativnega pisanja.

Kazalniki:

- število sofinanciranih bralnih (literarnih) prireditev (razpis),
- število vodij bralnih skupin,
- število bralnih (literarnih) prireditev,
- število obiskovalcev bralnih prireditev (oz. število novih bralnih skupin),
- število sofinanciranih projektov na temo kreativnega pisanja,
- vsakoletno redno podeljevanje Jenkove nagrade v Kranju.

9. LJUBITELJSKE KULTURNE DEJAVNOSTI

V javni interes na področju ljubiteljske kulture sodi vsa kontinuirana kulturna ustvarjalnost in poustvarjalnost, saj ohranjanja kulturno dediščino, zagotavlja odprto ponudbo produkcije (koncerti, razstave ...), odprto dostopnost in vključenost, sodelovanje na prireditvah in proslavah, izobraževanje in zaposlovanje visokostrokovnih kadrov (mentorji, dirigenti, koreografi, kritiki ...), medgeneracijsko sodelovanje, kulturno-umetnostno vzgojo, koordinacijo (Kulturna šola, vsakoletna pregledna srečanja s strokovnim spremljevalcem ...) ter vzgaja občinstvo.

Na področju ljubiteljske dejavnosti v MOK deluje okoli 50 kulturnih društev. Večina je sofinanciranih preko vsakoletnega javnega razpisa za sofinanciranje kulturnih projektov in programov v MOK in predstavljajo velik produkcijski delež pri izpolnjevanju kulturne strategije. MOK z razpisom sofinancira glasbeno dejavnost, folklorno, gledališko, plesno, lutkovno, likovno, foto – film-video dejavnost, literarno dejavnost in dejavnost zvez društev.

Najbolj množična je glasbena dejavnost. MOK sofinancira 15 kulturnih društev, v sklopu katerih deluje tudi več glasbenih sestavov. Med njimi izstopajo: KD De Profundis, APZ France Prešeren, KD MePZ Musica Viva Kranj – Primskovo, Kulturno društvo Gimnazije Kranj, KD Carmen Manet, KD Gorenjski oktet, KD Komorni zbor Gallus, KD MoPZ Maj Kranj, KD Mysterium, KD Jožeta Paplerja Besnica, DPD Svoboda Stražišče KUD Kokrica, KD FS Iskraemeco, MKD Sv. Ciril in Metod in drugi. Na področju instrumentalne glasbe izstopa Pihalni orkester MO Kranj.

Na področju folklorne dejavnosti deluje 11 društev: KD FS Iskraemeco, KD AFS Ozara, KD Sava Kranj, KD Jožeta Paplerja Besnica, KUD Mali vrh Nemilje – Podblica, KD Brdo, Društvo rojakov iz Plava in Gusinja Izvor, MKD Sv. Ciril in Metod, SKPD Sveti Sava Kranj, ČKPŠD Morača Kranj, SKD Petar Kočič Kranj in drugi.

Na plesnem področju deluje 5 kulturnih društev, znotraj katerih deluje več plesnih skupin. Najvidnejši so: KD Qulenium, Kulturno umetniško in izobraževalno društvo Apel, Plesni klub Bit, Plesno kulturno društvo Predmestje, Mažoretni in twirling klub Kranj ter drugi.

Na področju gledališke dejavnosti deluje 11 kulturnih društev: KD BB teater, Kulturno umetniško in izobraževalno društvo Apel, KD Nebo, GUD Kranjski komedijanti, KUD Predoslje, KUD Kiks, MKD Sv. Ciril in Metod Kranj, KUD Jožeta Paplerja Besnica, SKPD Sveti Sava Kranj, DPD Svoboda Stražišče, SKD Petar Kočič Kranj in drugi.

Na področju lutkovne dejavnosti delujejo KUD lutkovno gledališče Tri Kranj, GUD Kranjski komedijanti in KD Nebo.

Na področju literarne dejavnosti deluje KD Nebo in KD Jožeta Paplerja Besnica. Dejavnost so literati Društva upokojencev Kranj, Kulturnega društva Sava Kranj ter Srbskega kulturnega društva Petar Kočič Kranj.

Na področju likovne dejavnosti poleg Likovnega društva Kranj (ki združuje več kot trideset likovnikov – večinoma akademskih slikarjev) delujejo: Kulturno društvo likovnikov Kranj, KD Nebo, MKD Sv. Ciril in Metod Kranj, KD Jožeta Paplerja Besnica, KD Sava Kranj, Društvo rojakov iz Plava in Gusinja Izvor.

Na področju fotografije, filma in video dejavnosti delujejo Fotografsko društvo Janez Puhar Kranj, KD Nebo, KD Foto skupina Ime, Plesno kulturno društvo Predmestje, MKD Sv. Ciril in Metod Kranj in drugi.

Pomembno vlogo pri povezovanju in organiziranosti kranjske ljubiteljske kulture imata dve zvezi društev, in sicer Zveza kulturnih društev Kranj in Zveza ustvarjalnih društev Kranj.

PROGRAM KULTURE MOK 2021-2025 (sprejet na 28. seji Mestnega sveta Mestne občine Kranj, dne 29.9.2021)

Produkcija ljubiteljske kulture v MOK je zelo obsežna. Kulturna društva letno izvedejo programe in projekte, v katere je vključenih skoraj 13.000 izvajalcev in si jih ogleda 250.000 obiskovalcev.

Izvajalci programov in projektov dosegajo različni nivo strokovnega znanja, od osnovnega do vrhunskega. Slednje od profesionalne umetnosti loči le, da se s produkcijo ukvarjajo v svojem prostem času in za to ne prejemajo plačila.

Večina ljubiteljske kulture je za udejstvovanje brezplačna, v breme društev ali z manjšo soudeležbo s članarini. Tudi produkcija ja obiskovalcem na voljo brez ali z minimalno vstopnino. Redka društva gojijo svojo dejavnost finančno podprto s tečajnino udeležencev. Višina finančne soudeležbe MOK iz naslova vsakoletnega razpisa za sofinanciranje kulturne dejavnosti in projektov je za kakovost in ohranjanje ljubiteljske kulture vitalnega pomena. MOK za sofinanciranje redne dejavnosti društev nameni 100.000 EUR. Kulturna društva sodelujejo tudi na razpisih za sofinanciranje projektov in prireditev na javnih površinah, kjer je razdeljenih še 110.000 EUR.

Podpore kulturnim društvom zagotavljajo tudi Zavod za turizem in kulturo Kranj, JSKD, OI Kranj, ter zavodi in krajevne skupnosti, ki razpolagajo s kadri, opremo in prostori, ki jih društva koristijo za vaje in produkcijo.

V Kranju ni namenskih prostorov za vaje kulturnih društev ter nujnih skladiščnih in tudi arhivskih prostorov (godba z inštrumenti in uniformami, folklore z oblačili, likovniki ...). V MOK ni ustrezne koncertne dvorane za vrhunsko produkcijo.

Foto arhiv ZTKK, KD FS Sava Kranj

Strateški cilji MOK za ljubiteljsko dejavnost so zagotavljati osnovne pogoje za redno delovanje kulturnih društev, izboljšati prostorske pogoje in podpreti izvajanje razvoja slabše zastopanih umetniških področjih. Potrebno je spodbuditi aktivnosti v zvezi s pripravo projekta za izgradnjo večnamenske kulturne dvorane oz. kulturnega centra, primerne za izvedbo glasbenih, uprizoritvenih in drugih kulturnih produkcij.

Cilj: zagotavljati osnovne pogoje za redno delovanje kulturnih društev s področja ljubiteljske kulture.

Ukrepi:

- zagotavljati osnovne pogoje za redno delovanje ljubiteljskih kulturnih društev (javni razpis za sofinanciranje programov kulturnih društev s področja ljubiteljske dejavnosti, javni razpis za kulturne projekte - letno povečevati sredstva vsaj v višini priznane rasti cen),
- sofinancirati redno dejavnost kulturnih društev s področja ljubiteljske kulture na področjih glasbene dejavnosti, folklorne dejavnosti z glasbenimi zasedbami, plesne dejavnosti, gledališke dejavnosti, lutkovne dejavnosti, likovne dejavnosti, fotografske, filmske in video dejavnosti, literarne dejavnosti, delovanja zvez društev (javni razpis) (letno povečevati sredstva vsaj v višini priznane rasti cen),
- prednostna podpora mednarodno uveljavljenim festivalom v Kranju, ki so vključeni v mednarodne mreže (kot npr. Cioff),
- sofinanciranje kulturnih projektov ter projektov na javnih površinah (letno povečevati sredstva vsaj v višini priznane rasti cen).

Cilj: izboljšati prostorske pogoje za delovanje kulturnih društev.

Ukrepi:

- vzpostavitev večnamenske kulturne dvorane oz. kulturnega centra, primerne za izvedbo glasbenih in uprizoritvenih dejavnosti (priprava analize potreb in priprava projekta),
- vzpostavitev novih prostorskih možnosti za ustvarjanje (delavnice, ateljeji, prostori za vadbo glasbenih, plesnih in drugih umetniških skupin),
- vzpostavitev prostorov za delovanje območne izpostave Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti v bivši gradbeni šoli.

Cilj: razvoj Centra kulturnih dejavnosti kot izvajalca izobraževanj na umetniških področjih, ki so v primerjavi z drugimi na območju Kranja podpovprečno razvita in zastopana.

Ukrep:

- spodbujanje video-filmske dejavnosti, spodbujanje literarne dejavnosti, razvijanje lokalno nerazvitih umetniških praks (letno povečevati sredstva v višini priznane rasti cen).

Čas izvedbe:

2021-2025

Pričakovani učinki:

- večanje števila aktivno vključenih udeležencev v ljubiteljske kulturne dejavnosti,
- naravni prirastek novih društev,
- izvedba mednarodnih festivalov,
- zagotovljeni prostorski pogoji za delovanje.

Kazalniki:

- število vključenih udeležencev,
- število društev,
- število mednarodnih festivalov,
- število obiskovalcev.

10. PROFESIONALNE NEVLADNE ORGANIZACIJE IN POSAMEZNIKI S PODROČJA KULTURE – NEODVISNI KULTURNI PRODUCENTI

V tem poglavju opredeljujemo pomen in problematiko tistih izvajalcev kulturnih programov in projektov, ki so sicer organizirani v okviru nevladne sfere in svojo dejavnost izvajajo profesionalno - torej imajo za izvajanje nalog zaposlen kader. Javni program, ki ga sofinancira MOK, na področju kulture izvaja le peščica takih organizacij. Ocenjujemo, da profesionalne nevladne organizacije (tudi posamezniki – samozaposleni v kulturi) izvajajo zahtevnejši, visoko kakovostni, angažiran in izviren umetniški program. Nemalokrat zapolnijo vrzel izvedbe programov, ki niso v programskih shemah javnih zavodov s področja kulture.

Ti programi so umeščeni ne le na lokalni ravni, ampak tudi na regionalni in so prepoznani v slovenskem prostoru. Za izvedbo takih programov pa potrebujejo stabilne pogoje financiranja, ki jim omogočajo tudi zaposlitev oz. angažma strokovnega kadra. Visoko kvaliteten umetniški program pa dviguje nivo kvalitete ter krepi in spodbuja izvedbo programov in projektov ostalih izvajalcev.

Izvajalci: dve profesionalni nevladni organizaciji in posamezniki, samozaposleni v kulturi.

Cilj: spodbujanje delovanja profesionalnih nevladnih organizacij in posameznikov s področja kulture – neodvisnih kulturnih producentov.

Ukrepi:

- zagotavljanje sofinanciranja projektov in programov profesionalnih nevladnih organizacij preko javnega razpisa (2021–2025: letno povečevati sredstva vsaj v višini priznane rasti cen),
- spodbujanje sodelovanja javnih zavodov z neodvisnimi kulturnimi producenti (profesionalnimi nevladnimi organizacijami in posamezniki – samozaposleni v kulturi),
- vzpostavitev seznama sofinanciranih neodvisnih kulturnih producentov.

Čas izvedbe:

2021-2025

Pričakovani učinki:

- stabilno delovanje neodvisnih producentov,
- povečanje števila neodvisnih producentov,
- izvedba bolj kvalitetnega umetniškega programa,
- povečanje števila obiskovalcev,
- dvig nivoja kvalitete za ostale programe znotraj nevladnega sektorja.

Kazalniki:

- število sofinanciranih programov in projektov profesionalnih nevladnih organizacij,
- število sofinanciranih programov in projektov posameznikov, samozaposlenih v kulturi,
- število obiskovalcev.

Foto arhiv KD Qulenium

11. JAVNI ZAVODI S PODROČJA KULTURE

V MOK delujejo na področju kulture naslednji javni zavodi, ki jih je ustanovila MOK: Prešernovo gledališče Kranj, Gorenjski muzej, Mestna knjižnica Kranj, Zavod za turizem in kulturo Kranj.

Poleg naštetih delujejo tudi javni zavodi, katerih ustanoviteljica je država, njihove enote pa izvajajo svoje poslanstvo tudi na območju MOK. To so: Javni sklad RS za kulturne dejavnosti, OI Kranj, Zgodovinski arhiv Ljubljana, OE Kranj, in Zavod za varstvo kulturne dediščine, OE Kranj. Med njimi MOK v skladu z zakonom sofinancira le Javni sklad RS za kulturne dejavnosti, OI Kranj.

V prihodnosti si želimo še bolj tvornega in kontinuiranega sodelovanja med vsemi javnimi zavodi na področju kulture z željo po oblikovanju novih atraktivnih skupnih programov za specifične ciljne skupine, enotni promociji programa, prenosu in kroženju znanja z različnih področij.

Javni zavodi, katerih ustanoviteljica je MOK

Prešernovo gledališče Kranj

Prešernovo gledališče Kranj je edino profesionalno gledališče na Gorenjskem in pomembna kulturna ustanova MOK. V zadnjih letih je preraslo v eno izmed osrednjih slovenskih gledališč. Njegova osnovna usmeritev je skrb za kakovostno umetniško produkcijo. Z uprizoritvami za otroke in mladino skrbi tudi za kulturno vzgojo mladih, z vsakoletno organizacijo nacionalnega festivala Teden slovenske drame pa spodbuja nastajanje in uprizarjanje kakovostne slovenske dramatike.

Gledališče povprečno letno pripravi 4 do 5 premiernih uprizoritev in odigra od 160 do 180 predstav doma in na gostovanjih, poleg tega pa je v organizaciji gledališča letno odigranih še med 100 in 120 ponovitev različnih gostujočih predstav ter med 60 in 80 drugih prireditev. Gledališče ima dvorano z 240 sedeži. MOK je leta 2012 Prešernovemu gledališču Kranj predala v upravljanje stolp Škrlovec.

MOK zagotavlja sredstva za plače, tekoče obratovalne stroške, stroške programa v stolpu Škrlovec ter izvedbe programa Sobotnih matinej in izvedbo Tedna slovenske drame.

Gorenjski muzej

Gorenjski muzej je osrednja regionalna ustanova za varovanje premične dediščine na območju Gorenjske. Je javnosti odprta, neprofitna ustanova, ki deluje v dobro družbe. Z namenom soustvarjanja trajnostnega razvoja regije se povezujejo z različnimi deležniki v regiji. Svoj prispevek dajejo kulturi, znanosti, šolstvu, turizmu in priložnostnim dejavnostim. Gorenjski muzej je prostor, kjer se povezuje bogastvo zbirk, znanj in ljudi, kjer se srečujejo profesionalnost in odgovornost zaposlenih, navdihujoča dediščina in umetnost, sodelovanje, druženje in medkulturni dialog. Zbiranje, dokumentiranje, ohranjanje, raziskovanje in predstavljanje premične dediščine Gorenjske je usmerjeno v spodbujanje pozitivnega odnosa do celotne kulturne dediščine s ciljem na podlagi zavedanja o preteklosti razumeti sedanost, s tem prispevati k stalnem dialogu in hkrati krepiti slovensko narodno zavest.

Gorenjski muzej ima od leta 2012 v upravljanju večino grajskega kompleksa Khislstein na Tomšičevi 42 in 44. V Mestni hiši na Glavnem trgu 4 so prostori za občasne razstave in stalne postavitve (Ljudska umetnost na Gorenjskem, Železna nit in Galerija Lojzeta Dolinarja), na podstrehi pa so depojski prostori. V Prešernovem spominskem muzeju na Prešernovi 7 je na ogled razstava o delu in življenju dr. Franceta Prešerna, galerijski prostor pa je namenjen občasnim razstavam. V upravljanju Gorenjskega muzeja je tudi arheološki spomenik (kostnica) ob župnijski cerkvi sv. Kancijana in tovarišev. MOK je na Savski 34 za potrebe muzeja odkupila okoli 1500 m² primerne prostora za muzejske depoje, kjer so načrtovani sodobno opremljena konservatorska in restavratorska delavnica,

fotografski atelje, fototeka in dokumentacijska služba za delo s strankami. Od leta 2020 Gorenjski muzej upravlja tudi z Galerijo Prešernovih nagrajencev Kranj.

Leta 1995 je muzej prevzel v upravljanje tudi muzeje v občini Bohinj (Planšarski muzej v Stari Fužini, Oplenova hiša v Studoru in Muzej Tomaža Godca v Bohinjski Bistrici).

MOK zagotavlja sredstva za plače za kustosa, strokovnega sodelavca za koordinacijo galerijskih programov, čuvaja ter muzejskega tehnika, sredstva za izvedbo galerijskih in muzejskih razstav, nakup muzealij, sredstva za kritje tekočih obratovalnih stroškov objekta gradu Khislstein (razstavni prostori Gorenjskega muzeja) ter Lovskega dvorca (upravni prostori Gorenjskega muzeja) in sredstva za investicijske transfere.

Mestna knjižnica Kranj

Mestna knjižnica Kranj je splošna knjižnica, ki deluje na območju MOK in petih sosednjih občin. Z uveljavitvijo Zakona o knjižničarstvu je postala tudi ena od desetih slovenskih osrednjih območnih knjižnic. V MOK delujeta osrednja enota, Knjižnica Globus v Kranju, in krajevna knjižnica v Stražišču.

Knjižnica je dobila nove prostore za osrednjo enoto, Knjižnico Globus, v letu 2011. Na površini skoraj 5400 m² je zaživela ena najsodobnejših knjižnic v Sloveniji. Leta 2020 je svet zajela in ohromela epidemija covid-19. Mestna knjižnica Kranj je kljub omejitvam in krajši zaprtosti z vztrajnostjo zaposlenih in implementacijo novih brezstičnih storitev zagotavljala nemoteno oskrbo uporabnikov z gradivom, izobraževanji in prireditvami po spletu. Omogočila je pošiljanje gradiva tudi po pošti na dom. V epidemičnem letu je beležila 19.021 aktivnih članov, ki so jo obiskali 298.036-krat in si izposodili 660.316 enot knjižničnega gradiva, od tega kar 16.947 e-knjig. Poleg knjižničnega gradiva uporabnikom omogoča dostop do različnih informacijskih virov, omogoča prostor za učenje in študij, skrbi za bralno kulturo in informacijsko opismenjevanje, organizira razstave ter kulturne in izobraževalne prireditve za vse starostne skupine. V letu 2020 je knjižnica organizirala 779 dogodkov, ki jih je obiskalo 15.799 obiskovalcev, od tega 7940 po spletu. Med letom je kljub epidemiji organizirala izobraževanja za otroke in odrasle (nekaj v živo, nekaj po spletu) in 240 ur računalniških tečajev.

MOK zagotavlja sredstva za plače, obratovanje, nakup knjižničnega gradiva Mestne knjižnice Kranj, zagotavlja ustrezne prostore, opremo in druge investicijske transfere.

Zavod za turizem in kulturo Kranj

Zavod od leta 2015 dalje izvaja tudi dejavnosti na področju kulture. Pristojnosti zavoda na področju kulture so trajno in nemoteno izvajanje kulturnega programa ter posredovanje umetniške ustvarjalnosti in poustvarjalnosti na področjih vizualne, glasbene, uprizoritvene umetnosti ter drugih umetniških praks v lokalnem, regionalnem in mednarodnem prostoru. Zavod izvaja naloge s področja kulturne vzgoje in skrbi tudi za izvajanje, koordinacijo in promocijo prireditev. Zavod za turizem in kulturo Kranj upravlja z naslednjimi objekti: Letno gledališče Khislstein, Kavarna Khislstein 12.56, Rovi pod starim Kranjem.

Zavod za turizem in kulturo Kranj v letu organizira preko 45 prireditev, ki jih je skupno obišče 100.559 obiskovalcev, kar v povprečju pomeni 2235 obiskovalcev na dogodek.

MOK zagotavlja sredstva za plače, tekoče obratovalne stroške, delno stroške programa ter investicijske transfere.

Ostali javni zavodi, ki delujejo na območju MOK

Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti, Območna izpostava Kranj

Območna izpostava Javnega sklada za kulturne dejavnosti Kranj deluje na območju MOK ter občin Cerklje na Gorenjskem, Jezersko, Naklo, Preddvor in Šenčur. Na območju izpostave deluje 121 kulturnih društev, v katerih je 187 skupin oz. produkcijskih enot: 53 glasbenih, 33 gledaliških, 27 folklornih, 7 filmskih, 11 plesnih, 12 likovnih, 6 literarnih, 2 multimedijски ter 35 večzvrstnih skupin. V navedenih društvih in skupinah redno deluje okoli 5020 ljubiteljskih kulturnih ustvarjalcev. Društva in skupine so (v letu 2019) samostojno pripravile in izvedle 1472 kulturnih prireditev, ki jim je prisostvovalo 194.000 obiskovalcev, ter 68 izobraževanj, na katerih je bilo 1402 udeležencev. Skupine so izvedle tudi 715 gostovanj oz. nastopov v drugih krajih po državi ali na gostovanjih v tujini.

Primarna in najpomembnejša naloga Javnega sklada za kulturne dejavnosti je skrb za kulturna društva v najširšem pomenu te besede, saj s tem ustvarja stimulatívno okolje za razvoj društvene in ljubiteljske kulture ter kvalitetno delo ustvarjalcev in poustvarjalcev. Delujočim društvom nudi strokovno podporo, zadolžen je tudi za zaznavanje potreb po izobraževanju in spodbujanje razvoja tistih dejavnosti in področij, ki še niso razvite oziroma so v manjšini.

MOK je dolžna na podlagi Zakona o javnem skladu RS za kulturne dejavnosti zagotavljati pogoje za delovanje območne izpostave Kranj. MOK tako zagotavlja sredstva za najemnino območne izpostave na Glavnem trgu 7, izvedbo ustvarjalnih delavnic in tečajev v sklopu Centra kulturnih dejavnosti ter prostore za galerijo in muzej starodobnikov na Prešernovi ulici 13. V letu 2022 bo MOK prostore območne izpostave Javnega sklada za kulturne dejavnosti preselila v obnovljene prostore na Cankarjevi ulici 2.

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Kranj

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Kranj, izvaja ukrepe za vključevanje dediščine v sodobno življenje, predstavljanje dediščine javnosti in razvijanje zavesti o njenih vrednostih. Zavod promovira kulturno dediščino, skrbi za zavedanje o pomenu varstva in ohranjanja kulturne dediščine. Naloge zavoda so: identifikacija, vrednotenje in dokumentiranje kulturne dediščine, priprava predlogov za vpis dediščine v register, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo, priprava konservatorskih načrtov in restavratskih projektov, nadzor nad gradbenimi, raziskovalnimi in zaščitnimi posegi, nadzor in izvajanje arheoloških raziskav, posredovanje nasvetov lastnikom kulturne dediščine, izobraževanje, popularizacija.

Zgodovinski arhiv Ljubljana, Enota za Gorenjsko Kranj

Zgodovinski arhiv Ljubljana je javni zavod s področja kulture, ki ga je ustanovila država. Njegovo osnovno poslanstvo je hramba arhivskega gradiva, naše neprecenljive kulturne dediščine in kulturnega spomenika. Kot ima arhivsko gradivo, ki ga hranijo, trajen in poseben pomen za znanost, kulturo in pravno varnost prebivalcev, tako je tudi ustanova, ki to gradivo hrani, postavljena za varuha naše kulturne identitete in temeljev demokracije.

Zgodovinski arhiv Ljubljana kot javna služba med drugim: posreduje uporabnikom arhivsko gradivo za raziskovalne in upravno-pravne namene, pridobiva, hrani in strokovno obdeluje arhivsko gradivo, izobražuje uslužbenke javnopравnih oseb, ki delajo z dokumentarnim gradivom, pripravlja občasne tematske razstave, organizira pedagoške učne ure s predstavitvijo arhivskega gradiva, izdaja strokovne publikacije.

Zgodovinski arhiv Ljubljana ima štiri dislocirane organizacijske enote: za Gorenjsko v Kranju, za Dolenjsko in Belo krajino v Novem Mestu, v Škofji Loki in Idriji. Dislocirana organizacijska enota Zgodovinskega arhiva Ljubljana, Enota za Gorenjsko Kranj, opravlja celovito arhivsko javno službo na

območju upravnih enot: Kranj, Radovljica, Jesenice in Tržič. Poslovni prostori enote so na Savski cesti 8 v Kranju, arhivsko skladišče pa je locirano na naslovu Kolodvorska cesta 1, kjer se hrani celotno arhivsko gradivo enote. Lastnica poslovnih prostorov je Vlada Republike Slovenije, upravljaec pa Zgodovinski arhiv Ljubljana.

V tem poglavju se osredotočamo na zagotavljanje stabilnih pogojev za delovanje javnih zavodov, katerih ustanoviteljica je MOK, in skupno sodelovanje med vsemi javnimi zavodi. Vsebinska problematika je zapisana v poglavjih posameznimi področji umetnosti v domeni posameznega javnega zavoda.

Cilja na tem področju sta:

Cilj: zagotavljanje stabilnih pogojev za delovanje javnih zavodov na področju kulture, ki jih je ustanovila MOK.

Ukrepa:

- ohranjati nivo financiranja rednega delovanja javnih zavodov (letno povečevati sredstva vsaj v višini priznane rasti cen),
- skrb za redno vzdrževanje objektov, s katerimi upravljajo javni zavodi (letno povečevati sredstva vsaj v višini priznane rasti cen).

Cilj: spodbujanje sodelovanja med javnimi zavodi.

Ukrep:

- redna koordinacija med zavodi, ki jo vodi MOK.

Čas izvedbe:

2021-2025

Pričakovani učinki:

- stabilno delovanje javnih zavodov,
- večje število skupnih atraktivnih projektov oz. programov,
- zmanjšanje stroškov pri izvedbi projektov,
- večji prenos znanja.

Kazalnika:

- število skupnih projektov oz. programov,
- število rednih srečanj skupnega delovnega telesa.

12. VARSTVO KULTURNE DEDIŠČINE

Zakon o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16 in 21/18 – ZNOrg) opredeljuje, da so kulturna dediščina vse dobrine, podedovane iz preteklosti, ki jih opredeljujemo kot odsev in izraz svojih vrednot, identitet, etnične pripadnosti, verskih in drugih prepričanj, znanj in tradicij. Dediščina vključuje vidike okolja, ki izhajajo iz medsebojnega vplivanja med ljudmi in prostorom skozi čas.

Dediščina se deli na materialno in nesnovno dediščino. Materialno dediščino sestavljata premična in nepremična dediščina. **Nepremična dediščina** so nepremičnine ali njihovi deli z vrednotami dediščine, vpisani v register dediščine. **Premična dediščina** so premičnine ali zbirke premičnin z vrednotami dediščine. **Nesnovna dediščina** so nesnovne dobrine, kot so prakse, predstavitve, izrazi, znanja, veščine ter z njimi povezane premičnine in kulturni prostori (kjer se ta dediščina predstavlja ali izraža), ki jih skupnosti, skupine in včasih tudi posamezniki prenašajo iz roda v rod ter jih nenehno poustvarjajo kot odziv na svoje okolje, naravo in zgodovino. Nesnovna dediščina posebnega pomena je nesnovna dediščina, ki je razglašena za spomenik.

Na področju dediščine v javnem interesu v občini delujejo Gorenjski muzej Kranj, ki ga je ustanovila MOK, ter zavoda, katerih ustanoviteljica je država, in sicer Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Kranj, ter Zgodovinski arhiv Ljubljana, Enota za Gorenjsko Kranj.

V registru nepremične kulturne dediščine Ministrstva za kulturo je bilo januarja 2021 za območje MOK vpisanih 512 objektov kulturne dediščine. Od njih je pet spomenikov državnega pomena (Palača občine Kranj arhitekta Edvarda Ravnikarja, posestvo gradu Brdo z gradom, dva topolarja na posestvu Brdo in cerkev sv. Kancijana in tovarišev v Kranju), 117 je spomenikov lokalnega pomena.

Kulturna dediščina je bogato zastopana tako na podeželju kot v mestnem središču. Staro mestno jedro je bilo leta 1983 razglašeno za zgodovinski in kulturni spomenik lokalnega pomena. Kot prepoznavna ustvarjena kvaliteta prostora se opredeljujejo ohranjena stara naselbinska jedra z velikim deležem kulturne dediščine (zgodovinsko jedro Kranja, vaška jedra), krajina na robovih Sorškega polja z značilnimi obcestnimi ravninskimi vasmi (kot posebne kvalitete v tem območju se opredeljujejo jedra Mavčič, Jame in Praš), krajina Škofjeloškega hribovja in krajina severnega dela Dobrav z značilnimi gručastimi vasmi ter krajina med Bitnjami in Žabnico z značilno srednjeveško parcelacijo in poselitvijo, ki se omejuje na severni del ob cesti Kranj–Škofja Loka.

Nesnovna kulturna dediščina

Po Unescovi Konvenciji o varovanju nesnovne kulturne dediščine nesnovna kulturna dediščina »pomeni prakse, predstavitve, izraze, znanja, veščine in z njimi povezane orodja, predmete, izdelke in kulturne prostore, ki jih skupnosti, skupine in včasih tudi posamezniki prepoznavajo kot del svoje kulturne dediščine. Skupnosti in skupine nesnovno kulturno dediščino, preneseno iz roda v rod, nenehno poustvarjajo kot odziv na svoje okolje, naravo in zgodovino ter zagotavljajo občutek za identiteto in neprekinjenost s prejšnjimi generacijami, s čimer spodbujajo spoštovanje do kulturne raznolikosti in človeške ustvarjalnosti.« MOK nima identificirane in zaščitene nesnovne kulturne dediščine. V preteklosti se je temu področju namenjal premalo pozornosti. Razen sofinanciranja folklorne dejavnosti vsebine niso bile finančno podprte, saj za to ni bilo primerne sistema financiranja. Nekatere vsebine še živijo pod delovanjem in okriljem posameznih krajevnih skupnosti, vendar niso sofinancirane ali vključene v kakršen koli popis. MOK bo tudi v prihodnosti preko razpisa sofinancirala izvajanje teh vsebin.

Za **pisno kulturno dediščino** skrbi Mestna knjižnica Kranj. Kot osrednja območna knjižnica za Gorenjsko skrbi knjižnica za ohranjanje pisnih domoznanskih in literarnih dokumentov, ki jih hrani v posebni zbirki, imenovani Gorenjska. Knjižnica skrbi za digitalizacijo lokalne pisne kulturne dediščine. Hrani posebno

zbirko, imenovano Prešerniana, ki zajema večino Prešernovih del, študije o Prešernu in prevode. Tesno sodelujejo z Gorenjskim muzejem (na razstavnem področju) kot tudi z Zgodovinskim arhivom Ljubljana, Enoto za Gorenjsko. Vsako leto sami pripravijo domoznansko razstavo, ki se tematsko navezuje na vsebino Dnevov evropske kulturne dediščine, vendar izpostavlja lokalne vsebine. Knjižnica izdaja tudi razstavne kataloge. Skrbi za zapise na domoznanskem portalu Kamra. Mestna knjižnica Kranj je glavna in odgovorna urednica spletnega biografskega leksikona Obrazi slovenski pokrajin, kjer še posebej skrbi za Gorenjce in Kranjčane. Z Zavodom za turizem in kulturo Kranj sodelujejo pri izvedbi Prešernovega smenja in pri drugih prireditvah v mestu.

Foto arhiv ZTKK, Primož Hieng

Cilji na področju varstva kulturne dediščine so:

Cilj: zagotavljati pogoje za nadaljnji razvoj muzejske dejavnosti.

Ukrepi:

- ohranjati nivo financiranja rednega delovanja Gorenjskega muzeja (letno povečevati sredstva vsaj v višini priznane rasti cen),
- zagotavljati redno vzdrževanje objektov, s katerimi upravlja Gorenjski muzej (letno povečevati sredstva vsaj v višini priznane rasti cen),
- postopna vzpostavitev Centra za premično dediščino Gorenjske na Savski cesti 34,
- obnova Mestne hiše v Kranju.

Cilj: varovanje in prezentacija spomenikov kulturne dediščine na območju MOK.

Ukrepi:

- vzpostavitev prioritete liste za vzdrževanje in obnovo spomenikov in kulturne dediščine v lasti MOK v sodelovanju z ZVKD,
- sofinanciranje projektov obnove nepremične kulturne dediščine v MOK - redno finančno spodbujanje v obliki subvencij za lastnike hiš v mestnih in vaških jedrih za ustrezne obnove fasad, stavbnega pohištva in streh,
- digitalizacija vsebin kulturne dediščine in snovanje novih atraktivnih vsebin.

Cilj: večja prepoznavnost gorenjske in lokalne zgodovine in krepitev identitete.

Ukrepi:

- sodelovanje vseh deležnikov pri pripravi skupnih projektov, kot so npr. Dnevi evropske kulturne dediščine, Teden slovenske drame, Poletna muzejska noč, Prešernov smenj in drugi,
- vzpostavitev programov kulturno-umetnostne vzgoje (glej poglavje Kulturno-umetnostna vzgoja),
- sofinanciranje publikacij o pomembnih kulturnih spomenikih.

Cilj: ohranjanje nesnovne kulturne dediščine.

Ukrepa:

- spodbuda projektom, ki ohranjajo nesnovno kulturno dediščino širšega območja Kranja,
- promocijske aktivnosti v sodelovanju z Zavodom za turizem in kulturo Kranj.

Čas izvedbe:

2021-2025

Pričakovani učinki:

- zagotavljanje varstva kulturne dediščine,
- krepitev zavedanja o pomenu kulturne dediščine,
- krepitev lastne identitete,
- povečanje števila obiskovalcev.

Kazalniki:

- število obnovljenih objektov oz. enot kulturne dediščine,
- število sofinanciranih enot obnov,
- število sofinanciranih programov oz. projektov nesnovne kulturne dediščine,
- število novih programov oz. projektov s področja digitalizacije kulturne dediščine,
- število izdanih publikacij.

Opomba: Ker šteujemo, da je kulturni turizem tesno povezan s kulturno dediščino, smo v poglavju 14.3. Kulturni turizem navedli tudi cilj na področju razvoja novih kulturno-turističnih produktov, ki izhajajo iz kulturne dediščine.

13. REZIDENČNI PROSTORI

Na MOK si želimo ustvariti mednarodno središče za ustvarjanje umetnosti in s tem spodbuditi mobilnost umetnikov in soustvarjalcev programov in projektov. V Layerjevi hiši so že uspešno vzpostavljene tri enote umetniških rezidenc, ki so v preteklih letih gostile vrsto umetnikov.

Z vzpostavitvijo novih rezidenčnih enot bi izmenjavo kulturnih ustvarjalcev še bolj obogatili. Menimo, da so projekti in programi, ki jih izvajajo gostujoči tuji umetniki tudi nepogrešljiv del kulturnega turizma.

Cilj: nadgradnja in povečanje enot rezidenčnih prostorov.

Ukrepi:

- vzpostavitev novih rezidenčnih enot (rezidenca v sklopu Jenkove sobe in podobno),
- spodbujanje sodelovanja z drugimi umetniškimi rezidenčnimi centri ter mrežami doma in v tujini,
- razvijanje kakovostnega umetniškega programa v sklopu umetniških rezidenc.

Čas izvedbe:

2021-2025

Pričakovani učinki:

- nove rezidenčne enote,
- sveži umetniški programi oz. projekti z mednarodno udeležbo,
- kroženje ustvarjalnosti in povezav med gostujočimi tujimi in domačimi ustvarjalci,
- povečanje števila obiskovalcev.

Kazalniki:

- število rezidenčnih enot,
- število umetniških programov oz. projektov z mednarodno udeležbo,
- število obiskovalcev.

14. SODELOVANJE

Na področju kulture je še vedno opaziti pomanjkanje sistematičnega sodelovanja med samimi inštitucijami kot tudi pomanjkanje sodelovanja med inštitucijami in nevladnimi in pol profesionalnimi organizacijami. Ocenjujemo, da bi sodelovanje rodilo več visokokvalitetnih projektov in programov ter pripomoglo tudi k racionalnejši izvedbi le-teh.

Cilj: sodelovanje vseh izvajalcev na področju kulture.

Ukrepi:

- spodbujanje strokovnega, organizacijskega in trženjskega sodelovanja med javnimi zavodi in drugimi izvajalci kulturnih programov s skupnim planiranjem projektov in rednimi usklajevalnimi srečanji izvajalcev za izvedbo kulturnih projektov,
- povezovanje izvajalcev kulturnih programov in projektov z Zavodom za turizem in kulturo Kranj,
- spodbujanje javnih zavodov, da v svojih strateških dokumentih opredelijo sodelovanje z drugimi deležniki v kulturi,
- planiranje skupnega koledarja aktivnosti,
- vzpostavitev delovne skupine ključnih izvajalcev na področju kulture.

Pričakovani učinki:

- vsi partnerji so povezani,
- nastajajo novi atraktivni programi,
- večja učinkovitost porabe sredstev,
- boljši izkoristek promocijskih kanalov.

Kazalniki:

- število novih programov,
- število partnerjev,
- število obiskovalcev.

Na področju medpodročnega sodelovanja želimo okrepiti sodelovanje predvsem s šolstvom (kulturno-umetnostna vzgoja), mladino, turizmom, športom. Posebno poglavje namenjamo tudi vključevanju pripadnikov ranljivih družbenih skupin.

14.1. KULTURNO-UMETNOSTNA VZGOJA

Kulturno-umetnostna vzgoja je proces, kjer lahko posameznik sodeluje v kulturnem življenju bodisi kot ustvarjalec kulturnih dobrin in storitev bodisi kot posrednik ali prejemnik teh storitev. Omogoča posameznikovo osebnostno rast, spodbuja različne oblike mišljenja, predstavlja osnovo za družbo, temelječo na znanju, ustvarjalnosti in strpnosti. Bistvo sodobne kulturno-umetnostne vzgoje je njena vpetost v vsa področja dejavnosti, razvoj in spodbujanje ustvarjalnosti v izobraževanju pa ena od temeljnih jedrnih funkcij izobraževalnega sistema. Kulturno-umetnostno vzgojo razumemo kot vzgojo ne le mladih šolajočih ljudi, ampak je le-ta namenjena vsem generacijam, ker širi dojemanje sveta in družbe in krepi socialno vključenost ter aktivno državljanstvo.

V MOK zelo dobro delujejo programi, ki jih vodijo javni zavodi (Gorenjski muzej, Mestna knjižnica Kranj in Prešernovo gledališče Kranj). V Mestni knjižnici Kranj izvajajo bibliopedagoške urice za vrtčevske otroke ter projekt Rastem s knjigo za osnovnošolce. V Prešernovem gledališču izvajajo predstave za otroke v sklopu Sobotnih matinej ter abonma Špica za mlade. V Gorenjskem muzeju izvajajo bogat pedagoško-andragoški program za šolarje, aktivne odrasle, upokojence in družine.

V letu 2021 je bil izveden tudi piloten projekt Kra Kra, ki je bil izveden v sodelovanju z nekaterimi osnovnimi šolami in javnimi zavodi s področja kulture v izvedbi Zavoda Carnica. V MOK si želimo spodbuditi povezovanje vseh izvajalcev in vključevanje kvalitetnih domačih ustvarjalcev v skupno ponudbo kulturno-umetnostnih programov, ki bi jih ponudili osnovnim šolam.

Izvajalci: Prešernovo gledališče Kranj, Gorenjski muzej, Mestna knjižnica Kranj, Zavod za turizem in kulturo Kranj, Zavod Carnica (Layerjeva hiša, Stolp Pungert).

Foto arhiv ZTKK, Matic Zorman

Cilj: vzpostaviti sistem kulturno-umetnostne vzgoje (sodelovanje kulture, vzgojnega varstva in šolstva).

Ukrepi:

- vzpostavitev mreže partnerjev za uspešno izvajanje načrtne kulturno-umetnostne vzgoje, ki upošteva vseživljenjsko dimenzijo in vključuje vse ravni izobraževanja (sodelovanje vzgojnega varstva, šolstva in kulture),
- spodbujanje osnovnih in srednjih šol, da v šolske programe bolj vključijo koordinatorje za kulturo,
- vzpostavitev delovne skupine, v kateri sodelujejo MOK, predstavniki šol, vzgojno varstvenih ustanov, kulturnih organizacij itd.,
- vzpostavitev novih programov kulturne vzgoje v sodelovanju s šolami, vrtci, programi kulturnih institucij in NVO (npr. festival kulturne vzgoje, organizacija kulturnega dne, abonma, umetniki v šole, dan kulture za šolnike, katalog vseh programov, organizacija regijskega srečanja koordinatorjev kulturno-umetnostne vzgoje ...),
- javni zavodi uvrstijo svoje cilje in programe kulturno-umetnostne vzgoje v svoje srednjeročne razvojne dokumente in o tem poročajo v svojih letnih poročilih.

Cilj: kulturno-umetnostna vzgoja za vse starostne skupine.

Ukrepi:

- sodelovanje kulturnih inštitucij in NVO z izvajalci programov vseživljenjskega učenja pri snovanju kakovostnih vsebin,
- spodbujanje izvajalcev kulturnih vsebin k vzpostavitvi posebne ponudbe za različne starostne skupine (npr. seniorje, sodelovanje z domom upokojencev in dnevnim varstvom za starejše,
- spodbujanje sodelovanja izvajalcev s področja kulture z institucijami na področju socialnega varstva (domovi upokojencev, dnevna varstva za starejše itd.),
- javni zavodi uvrstijo svoje cilje in programe za različne starostne skupine (tudi seniorje) v svoje srednjeročne razvojne dokumente in o tem poročajo v svojih letnih poročilih.

Čas izvedbe:

2021-2025

Pričakovani učinki:

- vsi partnerji so povezani v sistem kulturno-umetnostne vzgoje,
- vzpostavljeni so novi programi s področja kulturno-umetnostne vzgoje,
- povečanje števila obiskovalcev.

Kazalniki:

- število novih programov,
- število partnerjev,
- število obiskovalcev.

14.2. MLADI V KULTURI

Med največje dogodke v MOK za mlade sodi tradicionalni Teden mladih, ki ga izvaja Klub študentov Kranj. Dogodke za mlade izvajajo tudi KUD Subart v Trainstation squad, Zavod Carnica ter mnoga druga društva, ki ustvarjajo na različnih umetniških področjih. Posebne programe za mlade v okviru svojih programskih aktivnosti izvajajo tudi vsi javni zavodi: Gorenjski muzej, Mestna knjižnica Kranj in Prešernovo gledališče.

V Prešernovem gledališču izvajajo mladinski abonma Špica za mlade ter predstave za srednješolce. Načrtujejo tudi izvedbo delavnic gledališke vzgoje za mlade.

Mladi so redni uporabniki storitev Mestne knjižnice Kranj, saj si izposojajo gradivo za učenje in študij, polnijo čitalniška mesta, se udeležujejo prireditvev v knjižnici itd. Knjižnica jim veliko pomeni kot prostor, kjer se združujejo tudi v prostem času. Posebej jim je namenjena mladinska soba, kjer je možno skupinsko učenje, prebiranje stripov, v bližini sta tudi glasbena in filmska soba za ogled filmov in poslušanje glasbe. Sistematično vse prve letnike srednjih šol v knjižnico vabijo s projektom Rastem s knjigo. V knjižnici se izvaja tudi šolska improvizacijska liga in improvizacijske predstave. Sodelujejo s Klubom študentov Kranj. V knjižnico je včlanjenih 6732 mladih med 15. in 29. letom (35% delež med člani knjižnice).

V Gorenjskem muzeju izvajajo vodstva za srednješolce. Sodelujejo z različnimi fakultetami pri različnih raziskovalnih projektih.

Mladi so vključeni tudi v ljubiteljsko kulturo. Predvsem večja društva z večdesetletno tradicijo skrbno izvajajo aktivnosti za pridobitev in vključevanje novih članov v svoje aktivnosti.

V prihodnosti si želimo te programe še bolj okrepiti ter jih povezati v skupno ponudbo za mlade.

V MOK opažamo nizek prirastek novoustanovljenih kulturnih društev oz. drugih profesionalnih ali polprofesionalnih nevladnih organizacij, ki bi producirale nove, atraktivne in sveže projekte z novimi, še ne uveljavljenimi izvajalskimi imeni. Razloge za to vidimo predvsem v tem, da pogoji za delovanje posameznikov in organizacij na različnih kulturnih in umetnostnih področjih niso idealni (ni zagotovljenih prostorskih pogojev za vadbo, ateljejev, skupnih pisarn – sodelovnega (coworking) okolja, ni primerne večnamenske dvorane in podobno). Nekateri uspešni posamezniki zato svoje ustvarjanje ustalijo v Ljubljani, kjer imajo boljše pogoje. Prav tako še ni zadostno vzpostavljenega kontinuiranega sistema kulturne vzgoje, skozi katerega bi vzgojili ne samo potencialne potrošnike kulturne ponudbe, ampak tudi potencialne ustvarjalce. V tem vidimo veliko priložnost – spodbuditi mlade za ustvarjanje v kulturi in umetnosti. S tem bi zagotoviti nove, sveže in atraktivne projekte za ciljno populacijo mladih.

V pripravi je tudi strateški dokument MOK za področje mladine.

Izvajalci: Prešernovo gledališče Kranj, Gorenjski muzej, Mestna knjižnica Kranj, vsi izvajalci kulturnih programov in projektov, ki imajo mlade (15-29 let) v svojem članstvu ter za mlade izvajajo programe in projekte (folklorne, plesne skupine in podobno).

Cilj: zagotoviti pogoje za krepitev participacije mladih v kulturi:

- posebna spodbuda prvih projektov in programov mladih, še ne uveljavljenih kulturnih ustvarjalcev (vzpostavitev sistema sofinanciranja),
- ohranitev sofinanciranja kulturnih izvajalcev s statusom javnega interesa na področju kulture in mladine,

PROGRAM KULTURE MOK 2021-2025 (sprejet na 28. seji Mestnega sveta Mestne občine Kranj, dne 29.9.2021)

- spodbuda javnim zavodom za snovanje atraktivnih vsebin za ciljno skupino mladih (15-29 let) z namenom povečanja dostopnosti kulturnih dobrin za mlade in povečanje deleža mladih, ki najdejo zaposlitev na področju kulture,
- javni zavodi uvrstijo svoje cilje in programe za mlade (15-29 let) v svoje srednjeročne razvojne dokumente in o tem poročajo v svojih letnih poročilih,
- vzpostavitev skupne ponudbe in okrepljena promocija programov za mlade.

Čas izvedbe:

2021-2025

Pričakovani učinki:

- nastanek novih produkcijskih skupin, društev, neodvisnih producentov,
- povečanje števila atraktivnih vsebin, ki jih producirajo javni zavodi za mlade (15-29 let),
- povečanje števila obiskovalcev (mladi 15-29 let).

Kazalniki:

- število novih produkcijskih skupin, društev, neodvisnih producentov,
- število projektov oz. programov, ki jih za mlade izvajajo javni zavodi,
- število obiskovalcev (mladi 15-29 let).

14.3. KULTURNI TURIZEM

Pri opredelitvi kulturnega turizma naletimo na mnogo različnih definicij, saj je bilo kulturni turizem podobno težko opredeliti kot pojem kulture. Zgodovinski in dediščinski tip kulturnega turizma, ki sta do devetdesetih let večinoma obvladovala globalni kulturni turizem, danes dopolnjujejo še druge oblike kulturnega turizma. Poleg uživanja kulturne dediščine, arhitekture in umetnosti kot kulturni turizem opredeljujemo tudi doživetja, povezana s kulinariko in načinom življenja lokalnega prebivalstva.

Kulturni turizem kot tak podrobneje in z specifičnimi ukrepi v Strategiji razvoja turizma v MOK 2020 ni bil opredeljen. Izhodišče je bila piramida zgodb, ki je temeljila na arheoloških in zgodovinskih izhodiščih za krovno zgodbo Kranja. To nedvomno kaže na zavedanje, da je tudi sicer kultura pomemben del turizma.

MOK na področju kulturnega turizma že izvaja nekatere aktivnosti. Sofinanciramo projekte in programe večjega obsega s področja kulture, ki generirajo tudi nočitve. Sem lahko štejemo Program Layerjeve hiše z umetniškimi rezidencami, Jazz kamp Kranj z 10-dnevnimi delavnicami z znanimi jazz umetniki, dogodki, ki jih izvaja Zavod za turizem in kulturo Kranj, kot so Prešernov smenj, Kranfest itd.

MOK s programi javnih zavodov sodeluje tudi v Združenju zgodovinskih mest Slovenije, katerega namen je okrepiti povezave med kulturo in turizmom in okrepitev konkurenčnosti produkta zgodovinskih mest. V pripravi je tudi novo kulturno-turistično doživetje, posebno vodenje skozi Kranj Cifra – mož. Gre za petzvezdično doživetje – spoznavanje usodne dvojnosti našega mesta in koticov, ki so povezani s Prešernom.

Povezovanje področja kulture in turizma bi želeli še bolj okrepiti. Sodelovanje kulture in turizma je potrebno opredeliti pri snovanju strateških smernic na obeh področjih. Redka so sodelovanja med kulturnimi organizacijami kot izvajalci programov in projektov ter turističnim gospodarstvom (hotelirji, gostinski ponudniki, turistične agencije in drugi). Potrebno je organizirano merjenje, razvoj in promocija kulturnega turizma ter spodbujanje tesnejšega sodelovanja med kulturo in turističnim gospodarstvom. Ukrepe na tem področju bo podala tudi Strategija razvoja turizma Mestne občine Kranj, ki je v pripravi.

Cilj: povečati število obiskovalcev, ki obišejo Kranj zaradi kulturnega turizma:

- razvoj in finančna podpora novim inovativnim kulturno-turističnim doživetjem, ki generirajo nočitve,
- aktivno sodelovanje v Združenju zgodovinskih mest,
- zagotavljanje atraktivne ponudbe izven sezon, skozi celo leto,
- spodbujanje sodelovanja vseh deležnikov (s področja turizma, kulture, gospodarstva ...),
- razviti servis ponudnikom in producentom dogodkov (marketing, oglaševanje in podobno), ki bi hkrati spodbujal povezovanje,
- okrepitev skupnih promocijskih dejavnosti izvajalcev programov,
- skrb za celostno vzdrževanje kulturne dediščine (objektov),
- spodbujanje sodelovanja z Javnim gospodarskim zavodom Protokolarne storitve Republike Slovenije (Brdo),
- koordinacija izvajalcev prireditev (javnih zavodov in nevladnih organizacij), organizacija skupnih srečanj in usklajevanj koledarja prireditev – tudi v sklopu planiranja sredstev za prihodnje proračunsko obdobje,
- izbor projektov, pri katerih se spodbudi sodelovanje vseh izvajalcev v mestu (npr. Teden slovenske drame, Poletna muzejska noč, Dnevi evropske kulturne dediščine ...).

Čas izvedbe:

2021-2025

Pričakovani učinki:

- nastanek novih atraktivnih kulturno-turističnih vsebin,
- povečanje števila obiskovalcev,
- povečanje števila obiskovalcev iz drugih držav.

Kazalniki:

- število novih kulturno-turističnih projektov oz. programov,
- število slovenskih obiskovalcev,
- število tujih obiskovalcev,
- število nočitev, ki jih generirajo turistično-kulturni programi,
- število vključenih organizacij s področja kulture in drugih deležnikov,
- število srečanj koordinacije izvajalcev.

14.4. KULTURA IN ŠPORT

V MOK si želimo okrepiti medresorsko sodelovanje med kulturo in športom. Trenutno se v sodelovanju z Zavodom za šport in Mestno knjižnico Kranj izvaja projekt Beremo skupaj, katerega namen je spodbujanje branja med športniki. V poletnem času se izvaja tudi knjižnica na prostem v sklopu letnega bazena. V prihodnosti si želimo še bolj sistematično spodbuditi izvedbo spremljevalnih kulturnih programov pri izvedbi športnih prireditvev.

Foto arhiv ZTKK, Primož Pičulin

Cilj: spodbuditi sodelovanje kulture in športa.

Ukrepi:

- priprava kulturnih programov (gledališke, lutkovne predstave, glasbene animacije, delavnice itd.) za predšolske otroke v sklopu Športnega otroškega igrišča GibiGib,
- priprava kulturnih programov za zunanje rekreativno drsališče na Slovenskem trgu,
- priprava spremljevalnih kulturnih programov za športne počitniške programe in vse ostale počitniške programe, ki jih organizirajo posamezni zavodi (vesele počitnice, športne počitnice na/v športnih in šolskih objektih),
- priprava spremljevalnih kulturnih programov za udeležence in spremljevalce priprav in nastopov športnih reprezentančnih selekcij v različnih športnih panogah (mladina do 19. leta),
- priprava spremljevalnih kulturnih programov za priprave in nastope nacionalnih reprezentanc (športne prireditve), v katere so vključeni vrhunski športniki (določitev prioriteten športnih

prireditve za skupno promocijo in sodelovanje z Zavodom za turizem in kulturo Kranj – npr. Kolesarska dirka po ulicah Kranja),

- priprava kulturnega programa za izvedbo prireditev priznanj v športu,
- razvoj športne dediščine in muzejske dejavnosti v športu (vzpostavitev muzeja športa).

Čas izvedbe:

2021-2025

Pričakovani učinki:

- nastanek novih atraktivnih vsebin,
- vzgoja za športno in kulturno udejstvovanje otrok,
- povečanje števila obiskovalcev.

Kazalnika:

- število izvedenih projektov (delavnic, predstav itd.),
- število obiskovalcev.

14.5. VKLJUČEVANJE PRIPADNIKOV RANLJIVIH SKUPIN IN PROSTOVOLJSTVO

Ranljive skupine prebivalstva (ljudje z nizkimi dohodki, invalidi, brezdomci, migranti, drugi – žrtve nasilja, odvisniki itd.) se pogosto soočajo z večjo stopnjo tveganja socialne izključenosti in neenakih možnosti.

MOK bo ranljivim skupinam tudi v prihodnosti omogočala čim večjo stopnjo socialne vključenosti tudi na področju kulture, in sicer z zagotavljanjem sodelovanja v kulturnih in umetniških dejavnostih.

Javni zavodi skrbijo za odpravljanje arhitektonskih ovir, da omogočijo dostop invalidov do njihovih vsebin, zagotavljajo popuste, brezplačne vstopnice za invalide in brezposelne. V Mestni knjižnici Kranj izvajajo v sklopu projekta Modro brati in kramljati bralna srečanja za slepe in slabovidne, bralna srečanja za starejše v domovih upokoencev in v Centru Korak.

Vse izvajalce na področju kulture želimo spodbuditi k vključitvi v programe prostovoljstva in sodelovanja pri izvedbi humanitarnih dogodkov.

Izvajalci: Prešernovo gledališče Kranj, Mestna knjižnica Kranj, Gorenjski muzej, Zavod za turizem in kulturo Kranj, 2 nevladni organizaciji.

Cilj: vključevanje pripadnikov ranljivih skupin.

Ukrepi:

- letno poročanje javnih zavodov s področja kulture o odpravi arhitektonskih ovir (dostopi do objektov, dvigala, nameščanje zvočne in svetlobne signalizacije) in tehničnih ovir (indukcijska zanka, tolmači, braillova pisava, lahko branje),
- sofinanciranje kulturnih projektov s področja vključevanja pripadnikov ranljivih skupin,

PROGRAM KULTURE MOK 2021-2025 (sprejet na 28. seji Mestnega sveta Mestne občine Kranj, dne 29.9.2021)

- poročanje javnih zavodov s področja kulture o izvedbi programov za pripadnike ranljivih skupin,
- uvrstitev ciljev in programov za vključevanje pripadnikov ranljivih skupin v srednjeročne razvojne dokumente javnih zavodov,
- sodelovanje ustvarjalcev s področja kulture v programih prostovoljstva in humanitarnih dogodkih.

Čas izvedbe:

2021-2025

Pričakovani učinki:

- vsakoletno poročanje javnih zavodov o odpravi arhitektonskih in tehničnih ovir,
- povečanje števila sofinanciranih projektov s področja kulture, ki vključujejo pripadnike ranljivih skupin,
- večja dostopnost kulturnih in umetniških vsebin za pripadnike ranljivih skupin,
- vključevanje kulturnih izvajalcev v programe prostovoljstva in humanitarne dogodke.

Kazalniki:

- število odpravljenih arhitektonskih in tehničnih ovir,
- število sofinanciranih kulturnih projektov, ki vključujejo ranljive skupine,
- število pripadnikov ranljivih skupin, ki so vključeni v projekte,
- število kulturnih izvajalcev, vključenih v humanitarne prireditve in prostovoljstvo.

15. FINANCIRANJE IZ DRUGIH JAVNIH VIROV (nepovratna sredstva programov EU, programov drugih ministrstev ...)

MOK želi spodbujati tako javne zavode kot tudi nevladne organizacije k iskanju drugih javnih virov (nepovratna sredstva programov EU in programov drugih ministrstev RS).

Javni zavodi s področja kulture v MOK pridobivajo del sredstev tudi iz drugih javnih virov ter s sodelovanjem pri mednarodnih projektih. V Mestni knjižnici Kranj so v letu 2019 sodelovali pri 10 mednarodnih projektih, Prešernovo gledališče Kranj je uspelo na razpisu programa Kreativna Evropa za projekt Cankar goes west (Cankar gre proti zahodu), Gorenjski muzej izvaja projekte v sklopu programa Erasmus plus.

Med nevladnimi organizacijami na področju kulture je najuspešnejša pri pridobivanju EU sredstev Layerjeva hiša. V letu 2019 so izvajali projekt Mutung in O'City (Mutung v mestu O). Večina nevladnih organizacij s področja kulture le s težavo pridobiva dodatne vire sredstev za izvedbo programov in projektov. Razlogov za to je več. Deloma gre za pomanjkanje kadra znotraj teh organizacij, ki bi bil več vodenja EU projektov. Prav tako nimajo dovolj lastnih sredstev za izvedbo projektov, ki so potrebna za prebroditev obdobja pred izplačilom EU sredstev.

Cilj: spodbujanje črpanja EU sredstev.

Ukrepi:

- sofinanciranje projektov izvajalcev, ki so pridobili tudi druga nepovratna sredstva,
- prenos znanja od izvajalcev, ki so bili uspešni pri črpanju nepovratnih sredstev (vsaj eno izobraževanje letno),
- povezovanje kulturnih organizacij s servisnimi organizacijami s področja pridobivanja nepovratnih sredstev (vsaj dva projekta letno).

Čas izvedbe:

2021-2025

Pričakovani učinki:

- informiranje in izobraževanje izvajalcev programov in projektov,
- dodatni viri za izvedbo večjih in kvalitetnejših programov in projektov.

Kazalniki:

- število projektov, sofinanciranih z nepovratnimi sredstvi,
- število izobraževanj.

16. DIGITALIZACIJA IN PAMETNE REŠITVE V KULTURI

MOK je že sprejela Strategijo digitalnega razvoja Pametnega mesta in skupnosti Kranj za obdobje 2020-2023. Cilj na tem področju je vzpostaviti urejeno informacijsko in komunikacijsko okolje z jasno koordinacijo, povezanimi procesi in platformami, razumljivimi in dostopnimi podatki ter dovolj zmogljivimi komunikacijami. V takem okolju obstoječe in nove rešitve tvorijo povezano celoto z dobro izkoriščenimi informacijskimi viri za potrebe občanov, gospodarstva in upravljanja z mestom.

Ena izmed slabosti kulture v MOK je tudi pomanjkanje inovativnosti in ustvarjalnosti na področju trženja ter nezadostna uporaba novih orodij za promocijo kulture in snovanje novih zgodb. Z uporabo novih tehnologij in platform bi bilo mogoče bolj ciljno dostopati do različnih ciljnih skupin, z usklajeno promocijo dostopati do večjega števila obiskovalcev, zasnovati nove atraktivne produkte, ki bodo povezovali kulturno dediščino z novimi tehnologijami, in podobno. Nove razmere, ki bodo nastopile po koncu covidne krize, bodo pred nova dejstva postavile tudi kulturo ter z njo povezana kulturna doživetja. Zato bodo sodobni pristopi s pametnimi rešitvami ter digitalizacija nujni za predstavitev ter delovanje kulturne destinacije ter kulturnega okolja.

Cilj: povezovanje vsebin z digitalnim okoljem.

Ukrepi:

- vzpostavitev segmentacije deležnikov obiskovalcev kulturnih doživetij s pomočjo pametnih rešitev (prilagoditev kulturnih produktov določenim skupinam deležnikom s promocijo preko pametnih rešitev (npr. aplikacije, platforme, socialna omrežja, video obogatena ponudba)),

- uvedba posebne mestne kartice, ki bo vključevala tudi produkte in storitve kulturnih doživetij – mestna kartica bo vsebovala tudi t. i. »lojalnostno shemo« in spodbude, ki bodo animirale obiskovalce k pogostejšemu obisku kulturnih dogodkov,
- vzpostavitev povezave med kulturno-zgodovinskim okoljem (premično, nepremično in snovno kulturno dediščino) in atraktivno ponudbo,
- vzpostavitev sistema spremljanja števila in gibanja obiskovalcev,
- povezovanje digitalne industrije z umetniškimi in kulturnimi praksami,
- skupna promocija programov in projektov vseh izvajalcev na področju kulture za določene ciljne skupine,
- posodobitev dogodkovnika in vzpostavitev uredniških storitev, prevod v angleščino, predstavitev kulturnih producentov,
- uvedba virtualne resničnosti za promocijo kulturne destinacije in z njo povezanih produktov,
- uvedba navidezne resničnosti za predstavitve kulturne destinacije v sodobnih digitalnih pametnih okoljih,
- uvedba drugih digitalnih inovacij kulturne dediščine skladno s sprejeto EU Digitalno agendo.

Čas izvedbe:

2021-2025

Pričakovani učinki:

- povečano število obiskovalcev prireditev,
- povečano število novih atraktivnih programov in projektov,
- učinkovitejša promocija in učinkovitejše doseganje ciljnih skupin deležnikov.

Kazalniki:

- število uporabnikov spletnih strani,
- število sledilcev socialnih omrežij,
- število pridobljenih mnenj, stališč in ocen o kulturnih doživetjih,
- število omemb kulturnih doživetij v digitalnih okoljih,
- uvedba mestne kartice – število uporabnikov mestne kartice.

17. MEDNARODNO SODELOVANJE

MOK želi v naslednjem obdobju še bolj izrazito spodbujati mednarodno sodelovanje izvajalcev s področja kulture.

MOK ima podpisane protokole oz. sporazume o pobratenju oz. sodelovanju z naslednjimi mesti: La Ciotat, Pulj, Banja Luka, Beograd/Zemun, Herceg Novi, Bitola, Osijek, Amberg, Oldham, Rivoli, Kotor Varoš, Senta, Železna Kapla, Grožnjan, Novi Sad, Užice, Kočani, Beljak, Doberdob, Carigrad/Büyücekmece. Prijateljske odnose MOK goji še z naslednjimi mesti: Slavonski Brod, Niš, Krnjak, Stuttgart, Firenze, Torino, Singen, Celovec, Trst. Z mnogimi mesti je MOK v preteklosti že sodelovala pri izmenjavi kulturnega programa. V naslednjem strateškem obdobju si želimo povezave z izbranimi mesti še bolj okrepiti in z njimi skleniti dolgoročno kulturno sodelovanje. MOK bo še naprej sofinancirala tudi mednarodne projekte in programe ter mednarodna gostovanja.

Cilj: spodbujanje mednarodnega sodelovanja na področju kulture.

Ukrepi:

- vzpostavitev sporazumov o dolgoročnem kulturnem sodelovanju z izbranimi pobratenimi in prijateljskimi mesti,
- ponovna oživitev dolgoletnega uspešnega mednarodnega glasbenega sodelovanja Kranja z Grožnjanom (Jazz kamp Kranj in Jazz is back Grožnjan),
- finančna podpora projektom in programom mednarodnega značaja.

Čas izvedbe:

2021-2025

Pričakovani učinki:

- krepitev sodelovanja s pobratenimi mesti na področju kulture,
- krepitev mobilnosti kranjskih umetnikov in umetnic ter kranjskih institucionalnih in neodvisnih kulturnih producentov v Evropi in po svetu,
- prepoznavnost Kranja v mednarodnem prostoru.

Kazalnika:

- število mednarodnih koprodukcij,
- število sklenjenih sporazumov.

18. INVESTICIJE V KULTURI

Seznam objektov javne kulturne infrastrukture, ki so določeni v Sklepu o določitvi javne infrastrukture na področju kulture v Mestni občini Kranj (Ur. l. RS, št: 59/2019, 91/2021)

Naziv nepremičnine	Naslov	Naziv pošte	Ime javnega zavoda - upravitelja
/Stavba/Center za premično dediščino Gorenjske	Savska cesta 34	Kranj	Gorenjski muzej
/Spominska hiša/ Prešernova hiša	Prešernova 7	Kranj	Gorenjski muzej
/Enostavni objekt/ Obrambni stolp Pungert	Trubarjev trg 5	Kranj	Zavod Carnica (zasebni zavod)
/Stavba/ Mestna hiša	Glavni trg 4	Kranj	Gorenjski muzej
/Stavba/ Layerjeva hiša	Tomšičeva 32	Kranj	Zavod Carnica (zasebni zavod)
/Stavba/ Stolp Škrlovec	Škrlovec	Kranj	Prešernovo gledališče Kranj
/Del stavbe/ Muzejska soba v hiši Simona Jenka	Pot na kolodvor 2	Kranj	Zavod za turizem in kulturo Kranj
/Dvorana/ v združenem domu Primskovo	Jezerska cesta 41	Kranj	Krajevna skupnost Primskovo
/Stavbni kompleks/ Grad Khislstein	Tomšičeva 44	Kranj	Gorenjski muzej
/Stavba/ za Prešernovo gledališče Kranj	Glavni trg 6	Kranj	Prešernovo gledališče Kranj
Utrdbeni sistem na parc. št. 164/1, 164/2, 121/0, 100/0, 101/1		Kranj	MOK
Palača občine Kranj	Slovenski trg 1	Kranj	MOK
Ravnikarjeva piazzeta	Slovenski trg 1	Kranj	MOK
Lovski dvorec	Tomšičeva ulica 42	Kranj	Gorenjski muzej
Letno gledališče Khislstein	Tomšičeva 44	Kranj	Zavod za turizem in kulturo Kranj
objekt v Mavčičah	Mavčiče 69	Kranj	MOK
Objekt Mestne knjižnice Kranj	Gregorčičeva ulica 1	Kranj	Mestna knjižnica Kranj
objekt Škrlovec 1	Škrlovec 1	Kranj	MOK

V zgornji tabeli so navedeni vsi objekti, ki so javna kulturna infrastruktura na področju kulture. Poleg zgoraj navedenih objektov se kultura izvaja še v naslednjih objektih, katerih lastnica je MOK:

- otroška hiša Krice Krace, Tomšičeva ulica 14, Kranj,
- pisarne v hiši na naslovu Tomšičeva ulica 34, Kranj,
- vadbeni prostor za folkloro na naslovu Sejmišče 3, Kranj,
- hiša Škrlovec 3, Kranj.

Pomanjkanje ustrezne infrastrukture je ena izmed slabosti na področju kulture v MOK in pereča problematika večine izvajalcev na področju kulture. Zagotavljanje primerne infrastrukture je ključno za nadaljnji razvoj kulturnega in umetniškega ustvarjanja.

Najbolj pereč problem na tem področju je pomanjkanje primerne večnamenske kulturne dvorane, kjer bi lahko izvajalci s področja kulture izvajali večje projekte uprizoritvenih, plesnih in glasbenih umetnosti. Tako se regionalni dogodki kot npr. območna in regionalna srečanja, ki jih organizira JSKD, in večji koncerti izvajajo v dvoranah v sosednjih občinah.

V MOK primanjkuje tudi prostorov za vadbo. Podatki kažejo, da so društva v letu 2019 namenila kar 54.000 EUR za najeme prostorov za delovanje. MOK nima primernih prostorov, ki bi jih lahko izvajalcem s področja kulture oddala v brezplačen najem. Tako v MOK ni primernih prostorov za različne delavnice, ateljeje, vadbenih prostorov za glasbene, plesne, folklorne in druge uprizoritvene dejavnosti. Potrebe so tudi po skupnih pisarnah in skladiščnih prostorih za nevladne organizacije in javne ustanove.

MOK si je na tem področju zadala tri cilje, in sicer:

Cilj: investicijski projekti – zagotovitev novih prostorskih kapacitet in opreme.

Ukrepi:

UKREP	ČAS IZVEDBE
Priprava analize potreb in priprava projekta za vzpostavitev večnamenske kulturne dvorane oz. kulturnega centra, primernega za izvedbo glasbenih in uprizoritvenih dejavnosti	2022-2025
Vzpostavitev novih prostorskih možnosti za ustvarjanje (delavnice, ateljeji, prostori za vadbo glasbenih, plesnih, folklornih in drugih umetniških skupin)	2022-2025
Vzpostavitev kulturniškega inkubatorja – prostori za pisarne ter delavnice za izvajalce na področju kulture v objektu Škrlovec 1 oziroma drugi primeren prostor v lasti MOK	2023
Vzpostavitev prostorov Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti (OI Kranj) v bivši gradbeni šoli	2022
Zagotovitev skladiščnih prostorov za gledališko dejavnost	2024
Tehnološka usposobitev vsaj še ene gledališke dvorane na območju MOK (za potrebe Tedna slovenske drame, društev in neodvisnih producentov)	2025
Obnova Plečnikovega pročelja Prešernovega gledališča Kranj	2022
Dokončanje obnove notranjosti Prešernovega gledališča Kranj	2022
Menjava odrskih vlakov v Prešernovem gledališču Kranj	2023
Zagotovitev ustreznih prostorov za kontinuirano produkcijo baleta in plesne dejavnosti v sklopu obstoječih prostorov MOK	2022
Zagotovitev prostorov za namen vadbe in produkcije glasbenih skupin in posameznikov	2024
Zagotovitev ateljejskih prostorov in prostorov za hrambo (v npr. umetniški kulturni četrti, Škrlovec 1)	2023
Vzpostavitev novih prostorskih kapacitet za Center sodobnih umetnosti oz. vzpostavitev le-tega v primernih prostorih v lasti MOK (npr. galerija v	2024

PROGRAM KULTURE MOK 2021-2025 (sprejet na 28. seji Mestnega sveta Mestne občine Kranj, dne 29.9.2021)

nadstropju stolpa Škrlovec - dokončanje galerije v 1.nadstropju, Bežkova vila ...)	
Zagotovitev servisnih prostorov za stolp Škrlovec (garderobe, toaletni prostori, skladišče - servisni prostori za stolp Škrlovec)	2024
Postopna vzpostavitev Centra za premično dediščino Gorenjske na Savski cesti 34, energetska sanacija	2022-2025
Obnova Mestne hiše v Kranju	2021-2025
Vzpostavitev protivetrne zaščite na Letnem gledališču Khislstein	2022
Nakup opreme v objektih, s katerimi upravljajo JZ oziroma NVO	2021-2025
Redna obnova spomenikov in kulturne dediščine v MOK	2021-2025
Odkup/najem dodatnega skladiščnega prostora za Mestno knjižnico Kranj v kleti Globusa	2022
Odkup/najem dodatnega večnamenskega/24 ur dostopnega prostora (ustvarjalnica (makerspace), 24-urna čitalnica, razstavljalni prostor za občane) na vogalu Globusa (bivši Peko)	2022
Nakup novih prostorov za Krajevno knjižnico Stražišče	2024
Širitev knjižnične mreže v vse tri krake MOK (Golnik, Mavčiče, Besnica)	2022-2025
Zagotovitev novih prostorov za Galerijo Prešernovih nagrajencev Kranj (npr. Bežkova vila)	2024

Cilj: zagotavljanje učinkovitega rednega investicijskega vzdrževanja kulturne infrastrukture.

UKREP	ČAS IZVEDBE
Zagotavljanje sredstev za redno vzdrževanje objektov v lasti MOK na področju kulture, v katerih se izvaja dejavnost	2021-2025
Zagotavljanje skupnega strokovnega kadra za redno vzdrževanje kulturne infrastrukture, odpravo škode in za celostno vzdrževanje objektov (Khislstein kompleks, Layerjeva hiša, Trije stolpi ...)	2023

Cilj: boljša izkoriščenost infrastrukture na področju kulture.

UKREP	ČAS IZVEDBE
Priprava popisa in celovite analize opreme in prostorov, ki so namenjeni za uporabo drugim kulturnim izvajalcem	2022
Nadgradnja modela učinkovite in večnamenske rabe infrastrukture in opreme, namenjene kulturi, ki bo olajšal uporabo prostorov v občinski lasti ali uporabo za izvajalce v lokalnem javnem interesu	2024
Nadaljevanje izvedbe modela uporabe šolskih telovadnic za izvedbo vaj s področja kulture (ples, folklor ...)	2021-2025
Vzpostavitev mreže kulturnih domov in obnova kulturnih domov	2025

Pričakovani učinki:

- povečano število novih programov in projektov,
- povečano število obiskovalcev prireditev,
- povečano število kulturnih ustvarjalcev.

Kazalnika:

- število prireditev oz. programov, izvedenih v teh prostorih.
- število obiskovalcev prireditev oz. uporabnikov v teh prostorih.

19. STATISTIKA KULTURNEGA DOGAJANJA

Pri pripravi Programa kulture 2021-2025 se je pokazalo pomanjkanje določenih statističnih podatkov. Vsi javni zavodi in sofinancirane organizacije sicer oddajajo končna poročila o izvedbi dejavnosti, v katerih so navedeni določeni podatki, vendar za potrebe obdelave podatkov na MOK še ni vzpostavljene enotne metodologije zbiranja in analize teh podatkov. Predvsem bi potrebovali podatke, ki so bolj segmentirani. Kakovostni podatki so podlaga za spremljanje učinkovitosti izvajanja dejavnosti.

Cilj: vzpostavitev sistema zbiranja in analize podatkov s področja kulturnega dogajanja v MOK.

Ukrepa:

- vzpostavitev enotne metodologije zbiranja in analize statističnih podatkov s področja kulture,
- nadgradnja že obstoječe aplikacije za izvedbo javnih razpisov za pridobivanje statističnih podatkov.

Čas izvedbe:

2022-2025

Pričakovani učinek:

- Kakovostni podatki za spremljanje učinkov strategije Programa kulture 2021-2025.

Kazalnik:

- vzpostavljen sistem statistike kulture na MOK.

Matjaž Rakovec
Župan

#